



PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“
NA R. 1926

CÍSLO 3.

VÁCLAV ŠPAČEK

PO CESTÁCH POKROKU

Obrázek z novější doby

V PRAZE 1926

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“ – Tiskem
Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba

Kč 4.-

PO CESTÁCH POKROKU

OBRÁZEK Z NOVĚJŠÍ DOBY

NAPSAL

VÁCLAV ŠPAČEK

PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“ NA ROK 1926.
ČÍSLO 3.



V PRAZE 1926.

NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“. — TISKEM CYRILLO-
METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

I.

Velemínský pan farář Všebor přišel od nemocného. Cesta do přífařené obce jej dosti unavila. Byl parný den, žně v plném proudu, a tu bývá těžko dostati povoz. Pan farář Všebor nebyl již mlád; padesátku oslavil — ale beze vší slávy — již před několika roky.

Setřel si z čela pot, svlékl kleriku, oblékl domácí kabát a usedl ke stolu. Jeho zrak padl hned na několik dopisů na stole, které patrně došly dnešní poštou. Něco bylo od konsistoře, něco od hejtnanství a jeden dopis také od ředitelství arcibiskupského semináře. Toho se chopil pan farář nejdříve. Tušil, co v něm asi jest.

A nemýlil se. Ředitelství semináře sdělovalo, že o přijetí do semináře žádá absolvent gymnasia Oldřich Hrubek z Velemína, a pan farář byl žádán, aby o něm podal zprávu, je li jeho chování a náboženské přesvědčení takové, aby mohl býti do semináře přijat.

Pan farář se poněkud zasmušil. Projel si prsty prošedivělé vlasy a prohodil sám k sobě: „Tedy přece! Nevím, nevím...“

Na chvíli se zamyslí, potom vstal, otevřel dvěře a zavolal směrem ke kuchyni: „Aničko!“

Hned vyběhla služka a tázala se, čeho si důstojný pán přeje.

„Dojdeš ke Hrubkovům a vyřídíš panímámě, aby byla tak dobrá a až bude míti trochu pokdy, aby ke mně přišla.“

Pan farář se vrátil do pokoje a čekal; věděl, že dlouho čekati nebude. A skutečně, za nedlouhou chvíli bylo zaklepano na dvěře a vešla panímáma Hrubková, žena více než padesátiletá, přívětivého, milého vzezření, jak už ty naše panímámy na venkově bývají. Pozdravila a na vybídnutí duchovního usedla.

„Tedy jste se přece k tomu odhodlali, panímámo,“ počal pan farář hovor. „Mám tu právě dopis od ředitelství semináře, abych se o vašem synu vyslovil, může-li býti do semináře přijat.“

„A zajisté ráčíte býti tak laskav, důstojný pane, a jeho žádost doporučíte,“ panímáma pohlédla prosebně na duchovního.

„Věřte mi, panímámo, že to nebude pro mne lehký úkol,“ odpověděl. „Však jsme již o tom hovořili. Jistě se nedomníváte, že bych byl nějak proti Oldřichovi zaujat. A také vám řeknu, že bych měl velikou radost, kdyby jeden ze zdejších rodáků a mých žáků se stal knězem, sluhou Božím. A vy si toho toužebně žádáte, syn kněz by byl vaší největší radostí a chloubou. Ale jak už jsem vám řekl, zde musí každý jiný zájem ustoupiti jedinému, aby ten, kdo se ke kněžskému povolání hlásí, byl knězem podle vůle Boží, aby měl ducha Kristova. A k tomu, milá panímámo, je zapotřebí zvláštní milosti Boží. Bylo mnoho mladých lidí, kteří se chtěli stát kněžími, a přece se jimi nestali — protože se necítili k tomu dosti silnými a schopnými. Chraň Pán Bůh každého, aby snad přijal svěcení na kněze lehkovázně, neuváživ, jak těžké bere na sebe povinnosti, co odříkání ho v kněžském životě očekává. Takový pozná to pozdě a bývá nešťasten — zase opakuji, jest-li mu milost Boží nepřispěje a nedá síly. A opravdu nevím, měl-li by tolik síly váš Oldřich. To znamená věnovati se docela Bohu a téměř odříci se světa.“

„Ale vždyť on mne ujišťuje, důstojný pane, že se mu to bude líbiti,“ odvětila panímáma.

„O tom jsem se právě zmínil, že se to mnohým líbilo, a přece se kněžími nestali. To ještě nestačí, panímámo,“ vrtěl pan farář hlavou.

„A jen proto jsme ho dali s nebožtíkem pantátou na studie,“ dokládala Hrubková. „A před ním jsme toho netajili.“

„To všecko vím, panímámo. A což on, mluvíval o tom často, projevil snad touhu býti knězem — či se rozhodl pro to až teď?“

„Nu, my jsme o tom ani tak často nemluvili, ale rozumělo se to jaksi samo sebou. A ráčíte věděti, že

nikdy nezameškal v neděli a ve svátek kostel, když byl doma.“

„Inu, známe se už hodně let, panímámo, vím, že vaše rodina byla vždycky zbožná. Ale je mnoho zbožných mladých mužů a nepomýšlejí na to, aby se stali kněžími.“

„Teď,“ pokračoval pan farář po krátké přestávce, „snad každého tísní starost o budoucnost. Je mnoho studovaných lidí a nemohou i při svých schopnostech nalézt zaměstnání. Lékařů je mnoho, právníků mnoho, úředníků mnoho. Jen semináře jsou skoro prázdné. Poklesl náboženský duch mezi naším lidem, náboženské uvědomění, a to je toho příčinou. A stává se, že někteří rodiče, mající syna na studiích, když vyjde z gymnasia, řeknou „Ale jdi do semináře, pak se nebudeš musit starat o budoucnost. A k tomu, kdybys chtěl býti profesorem, právníkem, lékařem, stály by tvé studie ještě mnoho peněz, a v semináři to budeš mít zadarmo.“ — A syn si dá konečně říci. Mimo to se mnozí lidé mylně domnívají, že kněz má na světě zlaté časy. Neříkám, panímámo, že i vy tak soudíte; ale kdyby mladý člověk jen z takovýchto pohnutek si chtěl zvoliti kněžské povolání, pak by velice chybil. Zklamal by se a stal by se nespokojeným. Kněze nečeká klidný, pohodlný a bezstarostný život, ale život plný námahy a odříkání. Kdybyste to všechno synovi vylíčila, možná, že by se rozmyslil a zvolil by si povolání jiné. A ne vím, nebylo-li by tak lépe.“

Pan farář se zadíval na panímámu a viděl, že ji jeho slova poněkud zarazila. Skutečně se o těch věcech u nich mluvilo.

Panímáma byla vdovou pět let. Po mužově smrti hospodařila nějaký čas sama, ale brzy poznala, že je ve statku nutně zapotřebí hospodáře. Proto byla ráda, když si její dcera, která byla o několik let starší než Oldřich, učinila známost se synem souseda Libeše. Byl hodný a spořádaný člověk. Brzy došlo ke sňatku, a mladí manželé se dobře snášeli nejen spolu, ale i s panímámou. Měla sice upsaný výměnek, ale nevybírala ho. Žila s mladými a jen prosila zetě, aby jí přispíval na Oldřichovy studie, když nedostačovaly peníze, které pantáta k tomu účelu odkázal.

Tak vyšel Oldřich gymnasium, a nyní bylo třeba rozhodnouti se, které povolání si má zvoliti. Panímáma si toužebně přála, aby byl knězem. Syn neodporoval, ale zdálo se, že také nejeví pro to velikého zájmu. Matka se však domnívala, že je srozuměn.

Libešovi by to byli ovšem také rádi viděli. Treba že si panímámy velice vážili a ji ctili, všecko po vůli jí činili, přece se jim zdálo býti velikou obětí, aby Oldřicha vydržovali ještě několik let ve studiích.

„Toť se rozumí, čím pak jiným by byl,“ řekl Libeš. „Lepší stav si nemůže zvoliti. Kněz jest u lidí vždycky vážen. O advokátech se mluví všelijak, a od doktora by lidé žádali, aby dělal zázraky. Zemře-li nemocný, dávají vinu doktorovi, vyčítají, co mu zaplatili, a myslím, že by Oldřich ani neměl k tomu náuru.“

„Já si to také myslím,“ přisvědčila žena, Oldřichova sestra. „Jen se nerozmýšlej, Oldřichu, je to nejkrásnější stav. Já už se těším, jak ti to bude u oltáře slušeti.“

„A já si myslím,“ řekla zbožná panímáma, „jakou radost bude z něho míti v nebi tatínek. On vždycky se těšil, že budeme míti syna, který bude za nás sloužiti mši svatou, až zemřeme.“

Oldřich při takových hovorech se jen usmíval; uznával, že mají všichni pravdu, a po krátkém přemýšlení poslal do semináře žádost.

Panímáma teď, když pan farář k ní tak důtklivě mluvil, vzpomněla na tu rozmluvu. Její dcera a zeť skutečně tak mluvili, šlo jim hlavně o to, aby Oldřich studoval dále bez velikých výloh.

„Také se u nás o tom mluvilo, důstojný pane,“ pravila, „ale já bych hocha k tomu nenutila, kdybych nevěděla, že se mu to líbí.“

„Nuže, panímámo, řekl pan farář, „promluvte s ním ještě jednou, a bude-li to skutečně jeho úmyslem, ať potom ke mně přijde sám. Jen mu povězte všecko, co jsem vám zde vysvětloval.“

Panímámě se zase rozjasnil obličej. Poděkovala a pospíchala k domovu.

Dostála slovu a zmínila se o všem, nač ji pan farář upozorňoval. Ale přece se nezdržela, aby k tomu nepo-

znamenal: „Já si myslím, že pan farář je příliš starostlivý; on sám žije tak, jak se na kněze sluší, jiní také tak žijí, a jistě že jim to není obtížným. Proč by toho nedovedl také náš Oldřich?“

„Máte pravdu, panímámo,“ přisvědčil zeť. „To řekl pan farář dobře, že se každý ke kněžskému stavu nehodí; kdo je do světa, ten by pak nebyl spokojen, a kdyby náš Oldřich byl takový, jistě bychom ho k tomu nenutili. Ale on nikdy žádných zábav nevyhledával, neměl ani žádných kamarádů, jemu jistě kněžské povinnosti těžkými nebudou.“

„To já si také myslím,“ těšila se panímáma. „Nuže, Oldřichu, ještě si to dobře rozmyslí a pak to povíš důstojnému pánovi sám. Řekl mi, abys k němu přišel.“

A Oldřich přemýšlel, jenže ne o tom, bude-li mít dosti síly, aby mohl povinnosti kněžského stavu svědomitě plnit, nýbrž o tom, o čem hovořila jeho matka a příbuzní. Věděl, že by je zarmoutil, kdyby se nezachoval dle jejich přání. A mimo to, jak by mohl pomýšleti na další studium na vysokých školách? Věděl, že matka nemá peněz, a od sestry a švakra nemohl žádati, aby jej sami vydržovali. Kdo ví, mohl-li by jim někdy takový dluh splatiti.

Přemýšlel také, čím jiným by mohl býti. K lékařství necítil chuti a ke právníctví také ne. Ještě tak by mohl býti profesorem — ale nebýti těch studií. A ty budou jistě také namáhavé.

A konečně, čeho by se tak příliš v kněžském povolání obával? Vždyť se toho jiní také nebáli, jak švagr dobře se zmínil. A tak se rozhodl — jak si přála matka i příbuzní.

Ráno šel na mši svatou a potom za chvíli vešel do fary. Ale tu přece pocítil jakousi tíseň. Byl si vědom, že chce učiniti rozhodný krok pro svůj další život, pro celou budoucnost. Bude krok ten šťastný? Nejedná lehkovážně?

Vešel poněkud nesměle, ale upokojil se, když jej pan farář vlídně přijal, a poděkovav na pozdrav vybídl jej, aby se posadil.

„Nuže, už jste se rozhodl?“ otázal se ho.

„Ano, důstojný pane; odhodlal jsem se vstoupiti do semináře.“

„Jestli jste všechno dobře uvážil, a je-li váš úmysl pevný, pak vám buď Pán Bůh nápomocen,“ řekl kněz srdečně. „Dlouho jsem včera s vaší matkou mluvil a netajil jsem se jí svými obavami; snad vám to pověděla?“

„Pověděla, důstojný pane, ale já jsem se přece rozhodl pro kněžský stav.“

„Je to tedy vaše předsevzetí — a chvalitebné,“ řekl pan farář. „Ty obtíže poznáte ovšem teprve, až knězem budete, jestli vás Prozřetelnost k tomu zvolila. Ale právě proto koná bohoslovec pilnou přípravu. A tu nezapomeňte, milý příteli, že nejsilnější oporou proti slabosti a každému pokušení jest pravá zbožnost. Není zbožným ještě ten, kdo sice odříkává modlitby, ale snad bezmyšlenkovitě, jsa svým duchem daleko od Boha. Jest mnoho takových lidí, kteří jdou na mši svatou, ale nemají z ní žádného užitku, neuvažujíce ani, že jest to obět nejsvětější, památka krvavé oběti Syna Božího, a necítíte při ní pravé pobožnosti. A tak povrchním nesmí býti zvláště budoucí kněz. Proto vám nejvíce a především doporučuji pravou zbožnost.“

Oldřich se při těch slovech poněkud zarděl. Byl si vědom, že také často, ba, velmi často v kostele a při modlitbách pobožným nebýval, Pozoroval to snad někdy u něho pan farář?

„A potom,“ pokračoval kněz, „pokušení číhá na člověka v každém kroku, a mladého zvláště. Co jich podlehlo a podléhá pokušení! Nemrzte se — ale považují za svou povinnost, abych se vás na něco otázel: nemyslíte si snad na některou dívku?“

Oldřich se při těch slovech zarazil. „Nemyslím, důstojný pane.“

„Nu, věřím vám a jsem potěšen, že jsem se tedy marně obával. Vzpomněl jsem si, že jsem vás jednou viděl jíti s Tovarovou dcerou. Nebojte se, vaší matce jsem se o tom nezmínil.“

Oldřich si vzpomněl, že pan farář skutečně ho jednou potkal, cestou do města. On šel tenkrát s Věrou, dcerou zámožného hospodáře Tovara.

Otázka pana faráře ho nepřivedla nijak do rozpaků. „To byla jenom náhoda, důstojný pane,“ odpověděl. „Sešel jsem se s ní na cestě z města. Známe se přece od dětství, a myslil jsem, že se jí nemusím zrovna vyhýbat. Jinak se s ní nestýkám.“

„Je dobře varovati se příležitosti,“ upozornil jej pan farář. „Zvláště když je to někdo od Tovarů. Přece tu rodinu znáte?“

„Ovšem že znám, a proto by mne ani ve snách nenapadlo nějak blíže se s ní seznamovati. A byla by to ode mne pošetilost, kdybych chtěl jíti do semináře, maje známost s děvčetem.“

„To ovšem,“ přisvědčil kněz: „nu, jak pravím, považoval jsem za svou povinnost vás varovati. — Pán Bůh vás tedy posiluj ve vašem předsevzetí. Ještě dnes podám do semináře zprávu.“

Oldřich poděkoval a odešel. Když doma pověděl, jak pořídil, byli všichni velice potěšeni.

Ale pan farář ještě po své rozmluvě s Oldřichem nepovažoval svůj úkol za snadný. Byl velice poctivý a svědomitý, skoro až úzkostlivý a cítil tu velikou odpovědnost, jakou má, doporučuje mladého člověka pro kněžský stav.

Napsal tedy, že Oldřich pochází ze zbožné rodiny, že vždycky plnil své náboženské povinnosti, choval se bezúhonně, a život v semináři že zajisté přispěje k utvrzení jeho zbožnosti, jestli by se mu v tom směru ještě něčeho nedostávalo.

Tím pan farář jaksi naznačil, o čem byl u Oldřicha v obavách: že není úplně přesvědčen o jeho opravdové zbožnosti. Ale přece mu neuškodil. Vždyť se skutečně mohl Oldřich zdokonaliti, jeho posavadní chování dávalo k tomu naději.

„Kéž jej Bůh osvítí a posilní!“ řekl pan farář zbožně.

Potom trpělivě čekal, až obdržel dopis od ředitelství semináře, kterým mu bylo oznámeno, že Oldřich Hrubek jest přijat.

U Hrubků byla ovšem z toho veliká radost, a panímáma hned přišla a panu faráři v radostném pohnutí děkovala.

Měli to u Hrubků zrovna sváteční den. A když uplynuly prázdniny, a Oldřich odcházel z domova, všichni se s ním pohnutě loučili, a panímáma slzela radostí.

Srdečně se s ním loučil i pan farář a žehnaje jej připomenul mu ještě jednou to nejhlavnější: upřímnou, vroucí zbožnost.

II.

O vstoupení Oldřichově do semináře se ve Velemině ovšem dosti dlouho mluvilo, ačkoli málo koho překvapilo. Vědělo se, že rodiče jej dali na studie proto, aby byl knězem. A jestli někdo kdy pochyboval, že se Oldřich pro ten stav rozhodne, nyní řekl: „Přece tedy vyhověl přání své matky a dobře udělal.“ Přál každý hodné panímámě té radosti, a ona téměř jako by omládlá. Již viděla v duchu syna u oltáře a jen si přála, aby jí dal Pán Bůh toho se dočkati.

Tak nějak zdlouha se jí vlekl ten čas, a nemohla se dočkati vánočních svátků, kdy měl Oldřich přijeti domů již jako „majstr.“ Ale dočkala se, a když syn oznámil, kterého dne a kterým vlakem přijede, a zeť řekl, že pro něj na stanici dojede s bryčkou, aby nemusil konati tu hodinu cesty pešky, tu hned se odhodlala, že pojede s ním, neboť nedočkavost a touha po synovi nedaly jí zůstatí doma, kde by byla neměla ani stání.

Byl pěkný zimní den, kdy Libeš vyjel s bryčkou ze statku a zahrnul na silnici vedoucí k sousední vsi a potom k nádraží. Panímáma dobře opatřena seděla vzadu na bryčce. Koníci klusali po zmrzlé půdě, ale panímámě se přece zdálo, že jedou pomalu.

„Abychom pak přijeli pozdě, aby Oldřich nemusil čekati,“ projevila obavu.

Zeť se podíval na hodinky a usmál se. „Ba, naopak, milá panímámo; ještě jsme mohli chvíli zůstatí doma. Myslím, že budeme dobře čekati čtvrt hodiny, ne-li půl, neboť před svátky jezdívá mnoho lidí, a tu se vlaky obyčejně opozdují.“

A skutečně se tak stalo. Když přijeli na stanici, dověděli se, že vlak je o dvacet minut zpožděn. Libeš vybídl panímámu, aby sestoupila z bryčky a zašla do

čekárny, kde bylo zatopeno. Sám zůstal u koní, aby se snad hukotem vlaku, až přijede, nepoplašili.

Za chvíli zastavil před nádražím kočár. Tovarův čeledín také přijel pro studenta. Hospodářův syn Kamil studoval ve vzdáleném městě na vyšší hospodářské škole a měl také přijeti tímto vlakem.

Za chvíli příjížděl s hukotem vlak. Pára zasyčela, vlak zastavil, průvodčí volali jméno stanice a rychle otvírali dveře u vozů, z nichž cestující vystupovali. Z čekáren vyhrnuli se lidé, a panímáma se rozhlížela dychtivě po příjíždějících. Konečně spatřila syna a hned mu pospíchala vstříc. Byla překvapena; zdálo se jí, jakoby byl za ten krátký čas vyrostl a zesílil, stal se jaksi usedlým.

„Už je jako pan páter,“ řekla si panímáma, chvějíc se radostí, když viděla, že má na krku bílý kolárek.

Už ji také uviděl a s úsměvem k ní pospíchal.

„Můj drahý synáčku!“ objala jej slzíc radostí, „už jsem se tě sotva dočkala. Tak pojď, zeť je tu s bryčkou, pojedeme, ať jsme brzy doma.“

Prošli nádražím, Libeš se srdečným úsměvem pozdravil švakra a podal mu ruku.

„Dobře, že už jsi zde,“ pravil. „Pro panímámu to byla zrovna věčnost. Tak jen sedněte, a pojedeme.“

Oldřich usedl vedle matky, která měla o něj velikou starost, aby snad nenastydl, a stále mu přitahovala pokrývku přes kolena. Ani s něho oči spustiti nemohla.

„Nuže, jak se ti vede, hochu, jsi spokojen?“ otázala se ho, když koně se dali zase do klusu.

„Jsem, maminko,“ odpověděl s úsměvem.

„Chvála Pánu Bohu,“ řekla panímáma zbožně. A vidíš, skoro bys se toho byl obával. Však jsem věděla, že tě Pán Bůh posilní. A pan farář, ten bude mít radost.“

„Půjdu k němu ještě dnes,“ sděloval syn.

„Toť se rozumí,“ přisvědčila panímáma horlivě. „To je kněz, hochu, aby nám ho Pán Bůh dlouho zachoval. Vždycky si myslím, že ty budeš také takovým.“

V tom je předjel Tovarův kočár. Kamil se ohlédl k bryčce a pozdravil. Všichni poděkovali.

„Panečku, ti jedou jinak než my,“ prohodila panímáma. „Nu, budiž jim práno, mohou to dělat. Ale já

na jejich místě bych spokojena nebyla. Nemohu tomu ani rozumět, jak může být člověk tak živ bez Pána Boha. Ani o největších svátcích nejdou do kostela, jen hospodyně že se tak někdy ukáže.“

„Snad chodí ve městě,“ míní Oldřich.

„Inu, jezdívají tam, ovšem, když je pěkné počasí,“ odvětila matka. „Ale lidé říkají, že hospodář tam prosedí dopoledne ve společnosti známých, a syn a dcera že se procházejí po náměstí. Inu, takoví jsou teď mnozí lidé. Ničemu nevěřit, o Pána Boha se nestarati — a tomu říkají pokrok.“

Syn přisvědčoval: „Ano, je to smutné, smutné.“

„A proto jsem také ráda, že sis vyvolil kněžský stav,“ pokračovala matka. „Zdá se mi, že tak budeš nejlépe chráněn od nástrah svádění toho nynějšího světa. Do smrti budeš moci, synáčku, Pánu Bohu za to děkovati. — A jak pak, je tam v semináři ještě někdo odtud zblízka?“

„Soudný ze Vsetic,“ odvětil Oldřich.

„O Soudných jsem vždycky slýchala, že jsou hodní lidé,“ řekla panímáma. „Máš tam tedy aspoň jednoho krajana.“

„Také jel se mnou,“ vyprávěl syn, „ale vystoupí na nejbližší stanici, má odtamtud blíže domů.“

„A kolik je vás všech v semináři?“ tázala se panímáma dále.

„Málo, milá maminko, v každém ročníku jenom čtyři, nejvíce šest. A ještě je většina Němců.“

„Můj Bože, kam to takhle dojde!“ panímáma sepjala ruce. „Tedy, jak slýchám, že stojí v jednom proroctví, bude stádo bez pastýřů. Toho bych se nechtěla dočkat.“

„Asi že k tomu dojde, panímámo,“ obrátil se Libeš k rozmlouvajícím. „Nedávno byla ve městě schůze, mluvil tam člen nějakého nevěreckého spolku, jmenuje prý se to Volná Myšlenka, a ten velice domlouval rodičům, aby nedávali syny na kněžství.“

„I můj Bože, to je něco hrozného!“ hrozila se panímáma. „A od koho jste se to dověděl, Františku?“

„Povídal to Tovarův čeledín. Byl prý na té schůzi také Tovara se synem, a čeledín dal kouř do stáje a také do té schůze vešel, aby poslechl, co se tam mluví.“

„Tak vida, také Tovarovi tam byli!“ řekla panímáma. „Vidíš, synáčku, a pak bys myslil, že jdou v městě do kostela!“

„Však byla ta schůze právě v době velkých služeb Božích,“ sděloval dále Libeš, „a na ranní jistě Tovarovi nebyli; tak časně v neděli oni nevstávají.“

„A že se někdo proti tomu neznabohovi neozval!“

„I ozval, panímámo. Byl to pantáta Soudný ze Všetic, patrně otec toho bohoslovce, jak se Oldřich dříve zmínil. On je pilný čtenář, rád se zvláště poučuje o náboženských věcech, a proto se mu nedal. Důkladně prý to tomu bezbožnému mluvkovvi pověděl, i jiní se potom k němu přidali, a tak byla schůze hodně bouřlivá.“

„Tedy se přece někdo náboženství zastal,“ řekla panímáma spokojeně. „Snad to nedopadne tak zle, jak to stojí v tom proroctví, že by žádných kněží nebylo; to by byl veliký Boží trest. Snad se lidé přece vzpamatují a vrátí se k Bohu.“

Za hovoru dojeli do vsi. Mladá hospodyně, slyšíc hrkot bryčky, běžela otevřít vrata a s nelíbenou radostí přivítala bratra bohoslovce. Libeš vypráhl koně a odvedl je do stáje.

Mladá hospodyně hned dávala na stůl oběd a pobízela k jídlu, zvláště Oldřicha, míníc, že je po cestě vyhladovělý. A pak se rozpředel srdečný hovor; měli si co vyprávěti.

Odpoledne šel Oldřich na faru. Pan farář byl potěšen. Dotazoval se ho na poměry v semináři a také by se byl rád dověděl nějaké novinky z veřejného života v Praze, ale těch mladý bohoslovec mnoho nevěděl. Jenom řekl, že se všude mluví o protináboženském boji.

„Ano, ten boj, ten boj!“ vzdychl si pan farář. „Obávám se, milý příteli, že nás čekají zlé doby, a kněžstvo že bude mítí těžký úkol, musí státi v tomto boji na předním místě. Připravujte se na to, milý příteli, připravujte se všichni. Církev bude potřebovati bojovníků statečných, ne polovičatých a slabých. Modlete se, by vás Bůh sílil.“

Hodnou chvíli se zdržel Oldřich na faře a vrátil se posílněn a povzbuzen. Všichni ho se zájmem poslouchali, když jim vypravoval, o čem s ním pan farář hovořil.

Každého dne chodil Oldřich s panímámou na mši svatou. Sedal v lavici po straně oltáře, jak jej byl pan farář vybídl. Modlil se vždy z knihy, od níž ani oči nepozvedl. Všedního dne nebývalo, na mši svaté mnoho lidí, ale v neděli býval kostel naplněn. A nejednou se zraky přítomných upřely na mladého bohoslovce.

Ano, dala se s Oldřichem veliká změna k nemalé radosti pana faráře. Studium bohosloví působilo na Oldřicha blahodárně. Shledával na sobě posavadní nedostatky a vynasnažoval se, aby se jich zhostil. Modlil se mnohem vroucněji než dosud — poznával, že jest knězi zvláště zapotřebí upřímné zbožnosti, jak říkal pan farář.

Rychle uběhly všem dni Oldřichových vánočních prázdnin, po kterých se zase chystal na cestu do Prahy. Opět jej švagr dovezl na stanici a matka jej doprovodila.

„Bude se mi po tobě stýskati,“ pravila.

„Než uplynou čtyři měsíce, budou Velikonoce, maminko, a přijedu zase,“ odpověděl Oldřich. „A budu vám často psáti.“

Rozloučili se, a panímáma dívala se pak ještě chvíli za odjíždějícím vlakem. — „Aby ho Pán Bůh sílil,“ šeptala si.

Ve vzpomínkách na syna ubíhal jí čas dosti rychle, a s jarem dostavily se svátky velikonoční. Oldřich zase přijel, a panímáma znovu okřála radostí. Jak byla na něj hrdou, když o Vzkříšení šel v průvodu stranou před panem farářem, oděný v kleriku s fialovým cingulem, vykuřuje kadidlem před Nejsvětějším. Lidé se po něm ohlíželi, když po pobožnosti odcházel s panímámou ke statku.

Po jeho odchodu zase se panímáma už těšila na prázdniny. Tu byl pan majstr doma několik neděl, denně s ním chodila do kostela, a on navštěvoval také často pana faráře, který čím dále, tím více nabýval v něj naděje a důvěry, že svému předsevzetí zůstane věrným a stane se knězem.

A tak minul Oldřichovi i rok druhý. Po těch druhých prázdninách se jeden z bohoslovců již do semináře nedostavil; oznámil, že vystupuje. Na ostatní to půso-

bilo poněkud trapně. Dověděli se, že se seznámil s odpadlým knězem, který viděl na církvi samé chyby a poradil mu, aby ze semináře vystoupil; on pak jeho rady uposlechl.

„Vezměte si z toho výstrahu,“ řekl pan ředitel bohoslovcům. „Varujte se lidí, kteří chtějí reformovati církev. Ti by měli především reformovati sami sebe, neboť církev se jim jen proto nelíbí, že kárá chyby, které vidí sami na sobě. Kdyby církev měla chyby, neudržela by se po tisíce let. Bdí nad ní její nejsvětější Zakladatel, který jí dal proto dar neomylnosti. Je-li třeba něco upravit, hledíc ke změněným poměrům, to si upraví církev sama i bez nepovolaných reformátorů. Při tom zůstává učení její nedotknuté a měnití se nemůže. A pamatujte si, že vždycky chtějí reformovati církev jenom její nepřátelé. A jen člověk, který nemá pevné víry a zbožnosti, může se dát od nich přemluvit.“

Ve Velemíně nestalo se v té době nic pozoruhodného, jenom to, že Tovarův syn ukončil své studie a stal se hospodářským úředníkem na kterémsi velkostatku. A potom, že se jeho sestře Věře rozešla svatba.

Věra se mohla snad již dávno provdati, ale hlásili se jí jen synkové ze statků, a ona sedláka za živý svět nechtěla. Nebude prý se dřítí a zlobiti s čeládkou, která je nyní tak nesvědomitá a nevázaná. A rodiče s ní souhlasili, činíce jí ve všem po vůli. Mimo to, kdyby se měla dostat do velkého statku, byla by musila mítí mnohem větší věno, než na jaké byl její otec připraven. A proto pomýšleli spíše, aby si dcera vzala nějakého úředníka. Byla by paní, a on by tak velkého věna nežádal.

Proto jezdíval Tovarů tak často do města a hledal si známosti mezi pány. Byly tam úřady, úředníků bylo dosti, a mezi nimi by se snad nějaký nápadník pro Věru našel.

A skutečně se našel. Nebyl již mlád, ale Věře to bylo jedno, jen když mohla mítí pána. A tak se chystali u Tovarů ke svatbě. Ale když už bylo o tom hodně řečí, a měla býti první ohláška, přišla do toho rána, jako když hrom udeří. V úřadě se přišlo na stopu nějakým šmejdům s penězi, a vyšetřováním se zjistilo, že

pan ženich zpronevěřil několik tisíc, a tak putoval ovšem místo s nevěstou k oltáři do vyšetřovací vazby.

Ostuda pro Tovarovy z toho vzešla veliká, tím větší, když se povídalo, že ženich přinášel Věře dosti drahé dary, aby si spíše získal její lásku. Však také Tovarova hned, jak to propuklo, všechny ty věci sebral a odevzdal na úřadě, omlouvaje se, že neměl o nepoctivosti ženichově ani tušení, čemuž páni rádi uvěřili, protože posud sami nevěděli, co v panu ženichovi vězí.

Přece však, když se konalo s podvodníkem přelíčení, musili se Tovarovi dostavit k soudu jako svědkové, ačkoli mohli pouze ujistiti soud, že neměli o ženichových činech ani tušení. A bylo jim uslyšeti při tom nepříjemnou poznámku soudcovu, že jim musilo býti přece nápadno, když obžalovaný přinášel jejich dceři takové dary, ačkoli neměl služné tak velké.

Ve Velemíně a v okolí se v té době skoro o jiném nemluvalo, než o tom, co se stalo u Tovarů, ale nebylo snad jediného člověka, který by jich byl politoval. Zvláště lidé zlomyslní, jakých se nalezne všude dost, jim toho přáli. Vzpomínalo se, jak se Tovarovi nad ostatní sousedy vynášeli, jak jejich dcera nápadníky odbývala, a teď že se na nich ukázalo, jak pýcha předchází pád. Tovarovi se ostýchali vyjítí mezi lidi. Vždyť se stalo Věře, že jeden chasník před ní posměšně smekl a ukloniv se pozdravil ji slovy: „Má úcta, milostpaní. Jak se vede nejmilejšímu panu choti?“ Ani se s tím rodičům nepochlubila.

„Tohle nám byl sám čert dlužen!“ odlehčil si Tovarova. „Za . . . darebák, kdo by si to byl o něm pomyslil!“

„Ba že, a budeme tím snad zostuzeni na vždycky,“ prisvědčila hospodyně. „Ale já v tom viny nemám; kdyby bylo po mém, holka by se byla dávno provdala. Ale to jste chtěli pořád jen pána. A teď místo pána máte ostudu.“

„Ono se ti to řekne;“ odvětil hospodář. „Zapomínáš, že nevím kudy kam, co máme dluhů, a do velkého statku bylo by také potřeba velkého věna. A úředník by se spokojil několika málo tisíci.“

Hospodyně si pomyslíla, že by se bylo mohlo u nich

více šetřiti. Dceřina paráda a vyjíždky do města a zábavy vyžadovaly hodně peněz. Ale raději už neodpověděla, aby nebylo hádky. A různice nebyly u nich žádnou vzácností. Kamilovy studie vyžadovaly také velikých výloh, a ještě nyní, kdy už měl místo, psával domů o peníze omlouvaje se, že mu malé služné nestačuje. Hospodyně často myslila na mladšího synka Viktora, jemůž bylo šestnáct let, a který se měl někdy ujmouti hospodářství — a že dostane statek docela zadlužený.

Takové starosti měli u Tovarů, ale na venek musilo býti všecko pěkné, nikdo nesměl ničeho tušiti. To, co je právě s dcerou potkalo, nestačilo ještě ke zkrocení jejich pýchy.

Do města přestal Tovar s dcerou dojížděti; styděl se tam před známými ukázati. Hospodyně byla tomu ovšem ráda. Ale do kostela nešel z nich nikdo; hospodář se raději bavil čtením novin, nejvíce nevěrec-kých. Chtěl býti pokrokovým.

Stará panímáma Hrubková jen nad tím smutně pokyvovala hlavou. „Je to teď svět, můj Bože! Kde pak tohle jindy bývalo. Aby tak vstali Tovarovi rodiče, kteří byli tak zbožní!“

„Ba, milá panímámo,“ přisvědčoval zeť. „Ale říká se, že Pán Bůh každého najde; pak se teprve takoví lidé poznají.“

„Ba právě. A Pán Bůh chraň každého pýchy. Pýcha byla první hřích na nebi a první hřích na zemi.“

III.

Byly zase Velikonoce. Po svátcích navštívil jednoho dne Oldřich svého spoluseminaristu Soudného ve Všeticích. Šel tam asi půl druhé hodiny cesty. Soudný byl u něho již několikrát, ale Oldřich s návštěvou stále odkládal, až toho dne se přece vypravil. Vyšel ráno po mši svaté a k večeru se vracel domů. Přítel jej kus cesty vyprovázel.

Když se rozešli, Oldřich přidal poněkud do kroku. Pěkně se to šlo za vlahého podvečera travnatou polní

cestou mezi svěžím osením, vzrůstajícím na polích po obou stranách cesty.

Ani nepozoroval, že jde touž čestou opodál proti němu dívčí postava. Až když byla blízko něho, a zaslechl její tiché kroky, podíval se před sebe a poznal v přechozí Tovarovu dceru Věru.

Oldřich se až ulekl. Zdálo se mu někdy, jakoby Věra se s ním chtěla setkat, ale on se jí vždycky opatrně vyhnul. Nyní se však vyhnouti nemohl. Šel ještě rychleji, aby ji kvapně minul.

„Dobrý večer, Oldřichu,“ pozdravila ho se dřívější důvěrností, s jakou se k němu chovala, když ještě nebyl v semináři. Však od té doby spolu nemluvili.

Poděkoval sotva slyšitelnými slovy, skoro bázlivě a chtěl jíti dále.

„Proč pak tolik pospícháš?“ otázala se. „Tak mne přepadla najednou jakási tesknost, a vyšla jsem si ven. Ani jsem se nenadála, že se tu s tebou setkám. To je skutečně šťastná náhoda. Co jsem se na tebe navzpomínala, hledala příležitosti, abych mohla s tebou promluvit. Ale marně.“

Oldřicha její slova skoro bodala. To tykání jej ohromovalo. Ovšem, dříve se tak oslovovali — ale to již minulo, nyní mu připadala úplně cizí, neznámou.

„Vyrostli jsme spolu,“ připomínala mu, „a stala jsem se snad špatnou, že se mi vyhýbáš?“ doložila jaksi s bolestnou výčitkou.

Teprve nyní se poněkud vzpamatoval a zmohl se na odpověď.

„Nepovažuji vás za špatnou,“ odpověděl, „ale nemusím vám vykládati, že se od našeho posledního setkání mnoho změnilo. Nyní se nemůžeme stýkati a býti k sobě tak důvěrnými jako jindy. Chcete-li se vrátiti, pak dovolte, abych směl pospíšiti napřed, neboť nikdo nás nesmí viděti spolu.“

„Jak jsi ke mně nešetrný, ba ukrutný,“ domlouvala mu, jakoby ani nepozorovala, že ji oslovuje „vy“ a že si tedy ani od ní důvěrného tykání nepřeje. „Ano, mnoho se změnilo, ale věř mi, že jsem tvoje vstoupení do semináře oplakala.“

„Nevím, proč,“ odpověděl Oldřich. „Což byl náš

poměr tak důvěrný, aby mi byl bránil vstoupiti do semináře?“

„Vždyť jsme byli od mládí důvěrnými,“ odvětila, „a myslila jsem, že jest mezi námi upřímné přátelství. Nyní se ti přiznám, že u mne to bylo více, a domnívala jsem se, že u tebe jest podobně. Pak jsem ovšem poznala, že jsem byla bláhová, že jsem se mýlila. Snad jsem chybila, že jsem ti svou náklonnost neprojevila zřetelněji — ale což je to možno u dívky? Obávala jsem se, že bych se tím ve tvých očích snížila. Ale teď vidím, že jsem to měla učiniti.“

„Věro, prosím vás, nemuňte mne takovými řeči a nechte mne odejíti,“ vyrazil ze sebe Oldřich s rozehvěním. „Všecko je marné, víte přece, jaké povolání jsem si zvolil, a nechci se dopustiti hříchu.“

„Ach, hříchem je tedy upřímná oddanost a přátelství?“ řekla Věra trpce. „Takové je tedy to náboženství lásky, pro jehož hlásání jsi se rozhodl?“

„Nerouhejte se Věro, a nechte mne odejíti. A prosím vás, nevcházejte mi již nikdy do cesty.“

„Dobře, nesnížím se tak, abych se ti vnucovala. Mluvíme tedy spolu naposled, když tomu chceš, ale dovol aspoň, abych ti řekla před rozchodem pravdivé slovo: klameš sám sebe.“

„To je urážka!“ zvolal Oldřich. „Co se to opovažujete?“

„Ani mne nenapadá, abych tě urážela, ale lituji tě. Víím dobře, že ti nebylo možno dále studovati, vždyť se o tom dosti mluvilo. Nebyl to tedy u tebe zájem pro kněžský stav, ale obětoval jsi se pro své příbuzné, abys jim ušetřil výloh. Pro ně jsi se odřekl světa, pro ně jsi se zakopal. A proto jsem nad tvým osudem plakala. Kdybys se mi byl tenkrát svěřil, mohlo to dopadnouti jinak; moji rodiče . . .

„Mlčte již, prosím vás, urážíte mne stále.“

„Opakuji, že tě nechci urážeti. Chci jen říci, že láska je schopna všeho — a byla bych ti to dokázala skutkem.“

Oldřich byl již docela pomaten. Nenapadlo ho, že ta osoba vsévá do jeho duše dračí semeno, že do ní vlévá jed, že se neměl vůbec pouštět s ní do hovoru.

Teď sám cítil, že je něco pravdy v tom, co řekla o jeho příbuzných, a její účast s jeho osudem jej poněkud dojímala. Ale přece se vzpamatoval, vzpomenuv na její obmyšlenou svatbu. Až jej ta vzpomínka rozčilila.

„Nehrejte komedii,“ řekl skoro tvrdě. „Jak můžete mluvit o nějaké lásce, když se vám nedávno rozešla svatba!“

Věra zůstala docela klidnou. „Mohla jsem tušit, že mi to předhodiš,“ odpověděla: „ale budeš o mně soudit jinak, až ti vysvětlím, že jsi tím vinen vlastně ty.“

„To mi chcete vysvětlovati?“ rozhorlil se Oldřich. „Děkuji vám za to. Umíte znamenitě hráti komedii. A nyní mne již nezdržujte. S Bohem — a doufám, že mne nebudete již obtěžovati.“

Chtěl odejít, ale Věra k němu přistoupila. „Ustrň se aspoň nade mnou a neodcházej ve hněvu,“ prosila. „Podej mi ruku na rozloučenou.“ A nečekajíc sama jej uchopila za ruku a silně ji stiskla.

Oldřich byl jako omámen. Pohlížela na něj široce rozevřenýma očima. „Nevíš, jak tě mám ráda,“ šeptala vášnivě, „jak stále na tebe myslím, — nehněvej se na mne pro to, co jsem řekla.“

„Nehněvám se,“ řekl, a hlas se mu poněkud zachvěl, „ale zapomeň na všechno — nemůže, nesmí to býti.“

Odtrhl rychle ruku a pospíchal ke vsi, jakoby jej někdo honil. Káral sám sebe, že jí poprával tak dlouho sluchu. Aby jej tak byl někdo uviděl! A vzpomněl na pana faráře, jak jej varoval.

Již se bylo značně sešerilo. Ale Oldřich byl tak rozrušen, že se bál takto přijít domů. Obešel ještě vesnici kolem stodol, až by se poněkud uklidnil. —

„Nu, to jste si toho napovídali!“ řekla panímáma s úsměvem, když vstoupil do světnice.

Oldřich vyřídil pozdrav od Soudných a usedl. Byl se zatím úplně opanoval a byl zase klidné mysli.

Ale když ulehl, myšlenky nedaly mu spáti. Ještě jakoby cítil horko Věřiny ruky na své, a slyšel její hlas: „Prosím tě, nehněvej se na mne!“ Což mu nedají ty trapné myšlenky pokoj? Co je mu po ní, jak by mohl mysliti na ni, on, bohoslovec!

Proč jen se s ní setkal! A byla to skutečně jenom

náhoda? Nevyšla zúmyslně v tu stranu, aby se s ním sešla a našla tak příležitost k hovoru s ním? Na tyto otázky marně se domýšlel odpovědi. Pokušitel ho konejšil, že Věra tak špatná není. A chtěla-li se s ním skutečně setkat, že ji k tomu pudila touha po něm, upřímná náklonost, čemuž se konečně nelze diviti, když se spolu stýkali ještě v odrostlých letech.

To mu snad mohlo poněkud lichotiti, mohlo vzbuditi v něm i soucit s Věrou — ale hrozil se myšlenky, kam by to vedlo. Vždyť si zvolil kněžský stav, na ni vůbec nemyslel, proč by teď snad podléhal pokušení? To by byla slabost, hříšná slabost.

Upokojil se myšlenkou, že na ni zapomene, a musí zapomenouti i ona na něj. Vždyť ji přece dosti rázně odbyl, aby mu nevešla již nikdy do cesty. Toho si nepřál a přímo se toho bál.

Nebyl přece již tak klidný jako dříve. I když šel do kostela, měl obavu, aby se snad nesetkal s Věrou, ale nestalo se tak. Byl skoro rád, když se přiblížil den, kdy se měl vrátiti do Prahy. Tam bude míti zase pokoj a bude moci nerušeně věnovati se přípravě pro své povolání. Tak se těšil cestou.

Skutečně při dalších studiích na všechno zapomínal. Ale brzy poznal, že mu klidu nebylo popřáno.

Po několika dnech obdržel dopis. Adresa byla psána neznámou rukou, nevypsanou. Zvědavě jej otevřel, ale dopis byl psán rukou ženskou. Pohlédl na poslední stránku a četl podpis: „Věra.“

Srdce mu prudce zabušilo. Věra mu tedy píše! Co ji to napadlo, co se to opovažuje! Nedala se tedy od něho odbýti, nedala si říci, aby ho neobtěžovala a neznepokojovala.

Premýšlel, má-li dopis čísti či nečtený jej zničiti. Tak mu radil dobrý duch, ale spolu se v něm ozývala zvědavost. Což stalo-li se snad něco důležitého, o čem by měl věděti?

Zapomněl, nešťastník, že je také hříšná zvědavost, a ta že člověka často svádí. Vždyť, myslil si, ať píše Věra cokoli, on jí nemusí ještě dáti za pravdu, nemusí jí uposlechnouti, i když její dopis přečte. Po krátkém váhání počal čísti dopis, který zněl takto:

„Milý příteli !

Snad mi nezazlíš, když Tě takto oslovuji. Nechci tomu ani uvěřiti, že bys mi přestal býti přítelem, ať se již stane cokoli.

Žádal jsi rozhodně, skoro bych mohla říci: nešetrně, abych se k Tobě nehlásila. Proto jsem dosti dlouho se rozmýšlela, mám-li Ti psáti, ale konečně jsem se k tomu přece odhodlala. Zdá se mi, že jsem tím povinna své cti, neboť jsi mi vmetl do očí urážku, že hraji komedii a že jsem Tě klamala. Důvodem pro toto podezření byla Ti moje překažená svatba.

Nuže, to právě Ti chci vysvětliti, to jest účelem mého dopisu.

Přiznávám se, že jsem si představovala svou budoucnost vždycky po Tvém boku, jako Tvá žena. A proto, když jsem se viděla ve svých nadějích zklamanou, bylo mi, jako když blesk do mne udeří.

Mohu říci, že život pozbyl pro mne radosti, a budoucnost se mi stala lhostejnou. Věděla jsem, že na Tebe nikdy nezapomenu. A když rodiče na mne naléhali, abych se provdala, neodporovala jsem, ale také jsem pro to nejevila žádného zájmu. Bylo mi to lhostejno, ke komu budu upoutána, k jakému životu odsouzena — vždyť Ty jsi byl pro mne ztracen. Náhodou byl nehodný ten člověk, kterého rodiče pro mne vyhlédli, a mne stihla tím hanba, ode mne docela nezasloužená. Můžeš mi tedy proto zazlívati anebo mne snad docela odsuzovati?

Ale nyní to, co mne potkalo, snáším klidně, ano, jsem tomu povděčna. Kdyby se to nebylo stalo, nebyla by se mi naskytla příležitost, abych se s Tebou setkala. Neboť jako žena jiného nebyla bych Ti nikdy nešla do cesty, ale byla bych se Ti vyhýbala. A takto bylo mi aspoň popráno ještě jednou Tě spatřiti a s Tebou promluvit, třebaže ve Tvých slovech byla jenom nešetrnost a urážky.

Jaký jsem měla úmysl pro ten případ, kdybys se mi byl svěřil se svými nesnázemi, nežli jsi šel do semináře, o tom se nebudu šířiti. Vidím, že je všecko ztraceno, a že můj život bude jen smutnou pouští. Ani neočekávám, že bys mi na tento dopis odpověděl. Jen

toho se naději, že budeš o mne nyní souditi spravedlivě. A ujišťuji Tě, že mé srdce bude vždy náležeti Tobě, i když se staneš knězem.

Tvá upřímná Věra.“

Dopis nezůstal na Oldřicha bez účinku. Ani ho ne-
napadlo domýšleti se, že Věra je hodně prohnaná; on
v ní viděl nevinnou trpitelku, jejímž utrpením byl vinen
on sám, či vlastně dosud tajená láska k němu.

Dopis si zatím uschoval a přečetl si jej ještě ně-
kolikrát. Pak teprve jej zničil, ale mnohé věty v něm
často zatanuly mu na mysli.

Oldřich si byl vědom, že se prohřešuje proti svým
zásadám. Povolání kněze — to bylo odříci se téměř
světa a věnovati se docela Bohu — tak řekl pan farář —
a čím se obíral na mysli on?

Neodpověděl Věře na její dopis, ale docela zapo-
menouti na ni nemohl. V některých chvílích, když
vzpomněl na svou dobrou a zbožnou matku, upřímně
se modlil, prose Boha za posilu při pokušení. Ale to
bylo mocné. Věra nezdála se mu býti špatnou osobou,
vždyť v tom dopise se ho odříkala, píše, že je všechno
ztraceno. Jenom o to ho prosila, aby ji neodsuzoval, aby
o ní smýšlel spravedlivě. A ani odpovědi na svůj dopis
od něho nečekala. Nezasluhovala jeho politování a
soucitu?

Nicméně byl si vědom nebezpečí a skoro se obával
příštích prázdnin. Věděl, že setkání s Věrou by mu
mohlo býti osudným, že by nebezpečí neodolal, že tolik
síly nená.

Tyto tísnivé myšlenky mu nedaly pokoje. Snažil
se býti klidným, ale v nestřežené chvíli býval zamyšlen,
takže oko dobré matky někdy s obavou na něm spoči-
nulo. Na její otázky odpovídal s úsměvem, že mu nic
není, ale v ní vznikala obava, zdali snad se nerozmýšlí,
učinil-li dobře, že vstoupil do semináře, a zdali nekořísá.
A zbýval mu již jen jediný rok!

Kéž by ten rok již minul! Tak si přála nejen
matka, ale přál si toho i on sám. Zapuzoval myšlenku,
že by mohl vystoupiti ze semináře, naopak, měl pevný
úmysl vytrvati. A až bude vysvěcen, dostane se někam

třeba daleko, bude mít starosti a práci v duchovní správě a při tom zapomene docela na všechno to, co jej teď připravovalo o duševní klid.

S Věrou se na štěstí nesetkal. Také se toho všemožně chránil. Byl přesvědčen, že je to zkouška, ve které musí obstát.

Utvrzoval jej v dobrém předsevzetí také pan farář, který jej upozorňoval, že nastávají církvi vážné doby, snad velice vážné, že i v části kněžstva se vyskytují jednotlivci, kteří by rádi církev „reformovali“, ale snahy ty že nevznikají z pohnutek čistých a nesměřují k prospěchu a dobru církve, ano, že se počíná jeviti obava i před možným rozkolem.

„Církev měla a bude mít vždycky nepřátele,“ řekl zkušený kněz, „a neměla-li nepřátel vnějších, vyskytní se nepřátelé vnitřní, v jejím vlastním lůně. Jen vzpomeňte na př. na Luthera a na jiné. A na nejednom z těch ‚reformátorů‘ se ukázala pravdivost známého francouzského pořekadla: ‚Hleďte ženu!‘“

V Oldřichovi se při těchto slovech poněkud hnulo svědomí. Neměl ovšem ani pomyšlení, aby snad vystoupil ze semináře anebo docela se stal rozkolníkem, ale přece cítil jakousi obavu, že by i jemu mohla býti v životě žena nebezpečnou, ne-li osudnou. Avšak ne. to se nesmí státi, bude statečným, odolá všemu pokušení.

V takových chvílích vracíval se od pana faráře upokojen, a panímáma se přestávala o něj obávat. „Už jenom rok,“ těšila se, „pak už bude panem páterem. Pak již nebudeme říkati „náš pan majstr,“ ale: „náš velebný pán.“

Tak uplynuly Oldřichovi prázdniny celkem klidně, a matka se s ním tentokrát loučila skoro radostně. A podobně i pan farář.

„Tedy poslední rok,“ pravil s úsměvem. „Dej vám Pán Bůh svou milost, abyste jej šťastně dokončil. A potom se budeme připravovati na primici. Ta musí být hodně slavná, vždyť ve zdejším kostele ještě nebyla.“

Když Oldřich odjížděl na stanici, nepovšimnul si, že u Tovarů stála před oknem Věra a za ním se dívala. Bylo by ho to jistě znepokojilo. Takto byl klidným a nabýval znenáhla jistoty, že na něj zapomněla.

V Praze oddal se horlivě dalším studiím. Pokušení se již nedostavovalo. Vytýkal si někdy, jaký to byl pošetilec, že se tak zbytečně neznepokojoval.

A při té píli mu čas rychle ubíhal. Zase se přiblížily vánoční svátky, které měl strávit v otcovském domě již naposled. I panímáma se o tom při štědrovečerní večeři zmínila.

„Nic si z toho nedělejte, maminko,“ těšil ji Oldřich. „Když nebudu moci přijeti já k vám, snad budete moci vy přijeti ke mně. Cecilka a František jistě vám proto nezazlí.“

„Dá-li nám Pán Bůh se toho dočkati, synáčku,“ odvětila zbožně panímáma, a do očí jí vstoupily slzy radosti.

IV.

Zatím se dály divné věci v Praze, neočekávané a osudné. Modernistické snahy svedly některé kněze k odpadu od církve. A ostatní, když církev nechtěla k jejich „reformám“ svoliti, protože nemohla, umínili si provést je svou neústupností a vzdorem — i kdyby mělo dojít k rozkolu — jak otevřeně prohlašovali.

A tak došlo 8. ledna r. 1920 ke smutně památné schůzi na Smíchově. Přístup do ní měli pouze ti, kdo byli členy sdružení nespokojenců, zvaného „Ohnisko“. Někteří věrní kněží stali se členy pouze na tu chvíli, aby se mohli zúčastnit schůze, v níž chtěli nespokojence před rozkolem varovati.

Tak se sešlo asi 200 kněží. Dostavili se snad i všichni odpadlí, a ti také vedli slovo. Marny byly výstrahy rozvázných. Při hlasování vyslovilo se 141 přítomných pro rozkol a jenom něco přes 60 proti němu. Tak byla založena nová „církev“, která se nazvala československou. Proti tomu pojmenování se obradili potom katolíci na Slovensku, protože z nich se nikdo k rozkolníkům nepřihlásil, ale naopak všichni jejich jednání odsoudili.

Rozumí se, že tato událost způsobila v celé veřejnosti nemalé vzrušení a pohnutí. U upřímných katolíků zármutek, u jinověrců a nevěrců radost. Lidé, kteří vlastně již dávno byli katolíky jenom podle jména,

víry měli málo nebo neměli žádné, a náboženské povinnosti neplnili, přestupovali do nové „církvě“.

Její založení přineslo smutné ovoce, totiž různice a rozbroje.

Kdykoli došlo k odpadům od církve, vždycky projevovali odpadlíci největší nenávisť k pravé církvi, a tak se dalo i tentokráte. Přivrženci nové církve zmocnili se na mnohých místech katolických kostelů, církvi věrní kněží byli znásilňováni a týráni. Pořádány schůze, ve kterých přivrženci této sekty společně s jinověrci a nevěrci šťvali proti církvi katolické. V nevěreckých novinách se již jásal, že katolictví v Čechách bude ubito a pohřbeno. Řím prý musí býti souzen a odsouzen, tak bylo voláno a horečně agitováno pro odpady od církve. Ale brzy se ukázalo, jak se rozkolníci klamali: z těch, kdo odpadli, jenom nemnozí se přihlásili k té jejich „církvi“; vždyť to byli většinou lidé bez víry, kterým byla nepohodlná každá církev, a proto zůstali většinou bez vyznání. Odpadlí kněží uzavírali proti zákonu církve manželské sňatky, jeden oddával druhého. Ti pak musili ovšem býti z církve vyobcováni. Někde odpadlý kněz svedl k odpadu i většinu osady, odpadlíci si pak osvojili katolický kostel, a docházelo k bojům a soudům o kostely. Nevěrecké listy byly plny štvavých článků proti katolíkům. Rozbroje se množily.

V této pohnuté době dostal bohoslovec Hrubek dopis. Nebyl to dopis z domova, adresa byla psána cizí rukou. Ulekl se, že by to mohl býti zase od Věry. Chvilí váhal, má-li jej otevřít. Ale vždyť přece od ní býti nemusí. Otevřel jej tedy, ale hned poznal, že se nemýlí: byl od Věry. Rychle jal se čísti dopis, který zněl takto:

„Milý příteli! Píši Ti pod dojmem nejnovějších událostí. Jak je Ti snad známo, byla nedávno založena nová církev, československá. Lidé do ní hromadně přestupují. V městě byla také schůze, řečnil tam československý kněz, jeho paní byla s ním. Po schůzi se přihlásilo mnoho rodin do nové církve. Všecko ukazuje, že se církev Římská dlouho neudrží.“

Ve mně to budí novou naději. Teď nemám niče ho proti tomu, když se staneš knězem. V nové církvi se

kněží směji ženiti. Ten krutý zákon, který nedovoluje knězi založiti si útulný rodinný krb, bude konečně odstraněn. Očekávám, že i Ty, až se staneš knězem, přestoupíš k té nové církvi a pak budeš volný. Ci bys chtěl v té Římské zůstatí — snad sám? Kolik pak je vás v semináři?

Rozvaž si všecko dobře. Jsem jista, že jsem Ti nebyla dříve lhostejnou, a že jí nejsem ani nyní. Teď snad Tvé srdce promluví. Nemusím Tě ujišťovati, že bych Ti byla věrnou a oddanou družkou života.

Vřele Tě pozdravuje

Tvá Věra.

PS. Těším se na brzkou odpověď.“

Oldřich si vzal tento dopis od vrátného, když přišel z odpolední přednášky. Po jeho přečtení se mu zatočila hlava, a zatmělo se mu v očích. Rozčilen jal se přecházeti po chodbě.

Byl si vědom, že mu teď nastává nejtěžší boj — s sebou samým. Jak lákavě a svůdně psala Věra! Jakoby ji teď viděl před sebou, jak mu hledí zaníceně do očí a usmívá se. Ale ne! O té nové „církvi“ dostalo se již bohoslovcům důkladného poučení. A vzpomněl si také na matku. Ne, ne, nezpronevěří se svému úmyslu. Rozhořčen smačkal dopis a dal jej do kapsy.

Sotva tak učinil, přišel k němu vrátný a sděloval mu: „Pane Hrubku, máte hned přijíti k panu rektorovi.“

Oldřich se sotva uklidnil. S tlukoucím srdcem spěchal k řediteli.

Neměl ani tušení, že před chvílí přinesl vrátný také dopis panu rektorovi. Ten jej hned přečetl a s úžasem se do něho chvíli díval. Ihned zavolal vrátného.

„Dostává pan Hrubek nějaké dopisy?“ otázal se ho.

„Dostává, ale ne často; právě dnes jeden obdržel.“

„Je psána adresa ženskou rukou?“

„To se mi nezdálo. Ostatně jsem jej blíže nepohlížel.“

„Řekněte hned panu Hrubkovi, aby ke mně přišel.“

Sluha odkvapil, a pan rektor četl ještě jednou dopis, který obsahoval jen tyto řádky:

„Důstojný pane, upozorňuji Vás, že bohoslovec Hrubek si dopisuje s děvčetem, s kterým měl již v době studií známost.“

Dopis nebyl podepsán.

„Toť přímo neuvěřitelné,“ vrtěl pan rektor hlavou. V tom bylo zaklepáno na dvěře, a vstoupil Oldřich.

Pan rektor se naň pátravě podíval, a neušlo mu, že je jaksi rozrušen.

„Vy jste dostal dnes dopis, pane Hrubku,“ řekl; „nechtěl byste mi jej ukázat?“

Oldřich se zalekl a neodpovídal. S hrůzou viděl, že jeho představený ví všecko.

Co mu měl říci, jak se hájiti? Měl odepříti ukázání dopisu? To by byla hrubá neposlušnost, za kterou by ho jistě čekalo propuštění. Či měl říci, že dopis už nemá, že ho zničil? Ne, lhářem se státi nechtěl, lež se mu vždycky protivila.

Rozhodl se rychle. Sepjal před panem rektorem ruce, a slzy mu při tom vstoupily do očí.

„Ukáží jej,“ pravil, „ale nemohu za to, mohu přísahati, že jsem nevinný.“ — S těmi slovy podal panu rektorovi zmačkaný dopis a čekal nyní s úzkostí, co uslyší.

Pan rektor přečetl dopis pozorně a klidně. Pak se na Oldřicha upřeně zahleděl.

„Pravíte, že jste nevinný a že byste mohl na to přísahati. Ale tento dopis svědčí, že nejste nevinný,“ řekl. „Či mohla by ta osoba psáti vám tak důvěrně, mohla by vás přímo sváděti a vyzývati k odpadu od církve, kdybyste s ní nebyl udržoval bližší styky? Co mi na to odpovíte?“

„A přece jsem nevinný,“ odvětil Hrubek. „Račte mne jen vyslechnouti.“ — A počal přerývaným hlasem vypravovati vše, co se mezi ním a Věrou událo.

Pan ředitel jej pozorně poslouchal a nechal jej domluviti.

„Věřím všemu, jak mi to vypravujete,“ řekl potom, ale přece je tak, jak jsem již pravil. Jste vinný. Upadl jste v osidla prohnáné osoby. Uznávám, že jste odolával jejím nástrahám. Ale, milý příteli, úplné vítězství to nebylo. Když jste viděl, že vám vešla do cesty, měl

jste se jí vyhnouti, neměl jste s ní mluvití, i kdyby byla hovořila sebe úlisněji. Poslala vám první dopis; dobře jste učinil, že jste jí neodepsal. Ale vy jste vůbec neměl ten dopis čísti, když jste poznal její písmo. Ale nejvíce jste se provinil tím, že jste přečetl i tento dopis, který musil nalíti jedu do vaší duše. Snad si toho nejste posud ani sám vědom. Zkrátka, milý příteli, vy nedovedete se vyhýbati nebezpečným příležitostem, a to je slabost, která by se vám mohla státí, a já neváhám říci, že by se jistě stala ostudnou. A proto nemůžete býti knězem “

Pan rektor řekl ta slova s určitostí.

Oldřich klesl před ním na kolena. „Račte se slitovati — slibuji, přísahám — “

Pan rektor jej zvedl. „Neklekejte přede mnou, kleká se jen před Bohem. A není to nic platno. Je mi vás líto, ale věřte, že vám pomoci nemohu. Slibujete, ale nemohu vám věriti, že byste projevil příště pevnou vůli, když jste toho nedovedl posud. Ta osoba vám pokoje nedá, a obávám se, že byste jejím nástrahám podlehl. To pokušení, můj milý, bylo by později ještě mocnější. Ale i kdybych vám mohl důvěřovati, věřte, že to, čeho jste se již dopustil, nepřipouští, abyste mohl v semináři setrvati. Tedy každé slovo o tom by bylo marné. Nemyslete také, že vaše dopisování zůstalo v tajnosti. Zde si přečtete tyto řádky.“

A pan rektor podal Hrubkovi dopis, který byl právě obdržel.

Ten jej rychle přelétl zrakem a řekl: „To je brozné — kdo to jen mohl býti!“

„Patrně není ta osoba mlčelivá a někomu se s tím pochlubila,“ mínil pan rektor. „A poštovní poslové nebývají také vždycky spolehliví. Dle toho se mohu domnívati, že se ve vašem domově o tom mluví. Posuďte sám, je li možno, abyste za těchto okolností zde zůstal?“

„Můj Bože, co si počnu! Co řekne matka! Račte se aspoň nad ní slitovati!“ prosil Oldřich.

„Šlechtí vás, milý příteli, že máte v úctě a lásce svou matku,“ řekl pan rektor. „Ale kdyby vaše láska k matce byla sebe větší, nemůže proto trpěti církve a její zájmy. Není pomoci.“

„Ale já se nebudu moci před matkou objeviti.“

„Jak pravím, lituji vás, ale pomoci vám nemohu. Musíte se s tím smířiti. Myslete si, že nebylo vůlí Boží, abyste se stal knězem. A vaše matka se s tím musí smířiti také. Jenom neztrácejte mysl, jste přece muž. Kdo ví, před čím budete uchráněn, když se knězem nestanete. Proč byste bědoval? Máte budoucnost před sebou, a ta nemusí býti smutná a tísnivá. Můžete býti spokojeně živ, když zůstanete zbožným, a budete pak moci také prospěšně působiti, i když nebudete knězem.“

„Ale teď — co teď?“ bědoval Hrubek. „Opravdu bych nedovedl matce se ukázati. Domů jíti nemohu. Matka se již vžila do myšlenky, že budu knězem — a já také.“

„Již bychom o tom marně mluvili,“ odvětil pan rektor. „Můžete zde ještě zůstat dva, tři dny; já dopíši panu faráři, aby vaši matku na to připravil. On již nějaký vhodný způsob nalezne. Jiného učiniti nemohu. A vy, až přijдете domů, jděte dříve k němu, aby vám pověděl, co vaší matce řekl. Jen opakuji: Neklesejte na mysl, ale vstupte do života s pevnou myslí a s důvěrou v Boha, pak bude všecko dobře, a vaše matka zajisté bude míti z vás radost, když budete rádným člověkem, třeba v jiném povolání. Pán Bůh vás posiluj.“

Poděkovav potácel se Oldřich na chodbu. Byl téměř zoufalý. Jak litoval teď, že nebyl opatrnější a rozhodnější. Ale bylo pozdě.

* * *

Pan farář byl nemálo překvapen, když obržel dopis od ředitelství semináře. Dychtivě jej otevřel, ale když jej přečetl, jako zdrcen sebou vrhl na židli.

„Bože, tohle je rána!“ zvolal. „Co jsem se ho na-
varoval! A to se stane teď, v posledním roce!“

Počal přecházeti po pokoji. „A čeho to pan rektor na mne žádá!“ mluvil sám k sobě. „Mám to matce šetrně sdělit a ji upokojiti. Tohle je pro mne těžký úkol. Ale přece musím jej vykonati, musím. Jak jí to jen říci! Pravou příčinu jí pověděti nesmím.“

Ještě chvíli přemýšlel a potom vzkázal pro panímámu, aby k němu přišla.

Nečekal dlouho. Panímáma přišla, a poznal na ní hned, že je jaksi ustrašena. Privítal ji srdečně a vybídl ji, aby se posadila.

„Co pak se stalo, důstojný pane?“ otázala se, upírajíc naň zvědavý pohled, jakoby se obávala jeho odpovědi.

„Mám tu dopis ze semináře, panímámo,“ odpověděl; „vím, že vás zarmoutím — ale odevzdejte se do vůle Boží. Pán Bůh nenkládá člověku více, než může unést.“

„Co pak se stalo, důstojný pane?“ otázala se panímáma. „Snad potkalo toho chlapce nějaké neštěstí?“

„Neštěstí ne, panímo. Aspoň to nesmíte za neštěstí považovati. Není to první případ a nebude ani poslední. Váš syn měl býti za několik měsíců vysvěcen — ale stalo se jinak.“

„Jinak že se stalo, důstojný pane?“ zvolala panímáma. Tedy nebude knězem?“ — A slzy se jí vyřinuly z očí.

„Neplačte, panímámo,“ konejšil ji pan farář. „Víte, že jsem hned tenkrát, když chtěl Oldřich jíti do semináře, měl obavy, že nemá ke kněžskému stavu povolání. Upozorňoval jsem vás na to a radil jsem vám, abyste si to dobře rozvážili. Vy jste se domnívala, že má k tomu upřímnou vůli, a snad ji také měl. Já jsem se však nemohl zbaviti pochybností, že není k tomu dosti silným. Až v poslední době jsem se také těšil, že knězem přece bude. A teď se ukázalo, že jsme se mylili všichni. To víte, čím více se blíží doba svěcení, tím větší pozornost věnují představení bohoslovcům, tím pozorněji zkoumají jejich povahy. A u Oldřicha shledali, že bude přece lépe, když knězem nebude. Obávali se asi, že by sám později na sobě shledal své nedostatky pro tak těžké povolání, a že by v něm nebyl spokojen.“

„Můj Bože, můj Bože!“ zalkala panímáma. „A já jsem se tak těšila, že bude někdy za mne sloužiti mši svatou.“

„Milá panímámo,“ řekl kněz, „každému člověku se mnohé přání nevyplní, na zklamání musí býti každý připraven. Pomyslete si, že Pán Bůh jinak usoudil. Mši svatou může obětovati za vás každý kněz, u Pána Boha bude stejně platná.“

A pan farář dále k panímámě mluvil a ji těšil, až konečně se mu podařilo ji poněkud upokojiti. Pomyslila si, že pan farář je moudrý, a že ho měla přece tenkrát uposlechnouti, když tvrdil, že Oldřich by snad lépe učinil, kdyby si zvolil jiný stav nežli kněžský. Ona je přece jen prostá žena, a pan farář tomu lépe rozumí. A také si myslila, když pání sami Oldřicha propustili, že to není takovou hanbou, jako kdyby byl vystoupil sám a s kněžství „sběhl“.

„A kdy přijde ten hoch?“ otázala se.

„Píše mi pan rektor, že snad asi za dva nebo za tři dny. Jen mu nečinite výčitek, panímámo, myslím, že sám bude dosti zarmoucen.“

„A čeho se teď chopí?“ řekla panímáma starostlivě.

„O tom se poradíme, panímámo. Dále studovati ani nemusí, může i po svých posavadních studiích domoci se slušného postavení. A můžete mít z něho také radost, jen když zůstane hodným, jako byl doposud. A to, myslím, že bude.“

Panímáma odcházela z fary sice sklíčena, ale přece poněkud upokojena. Doma ovšem také byli smutně překvapeni, když jim pověděla, co jí pan farář sdělil. Ale žádnému nepřipadlo na mysl podezření, že by byl mohl Oldřich býti propuštěn pro nějaké provinění.

„Teď jenom bude starost, čeho se uchopí,“ řekl zeť.

„Slíbil mi pan farář, že se o tom uradíme,“ odvětila panímáma. „Nikterak se na Oldřicha nemrzí, ano, ještě mi domlouval, abych mu nečinila výčitek. A že může Oldřich přece nalézt slušného zaměstnání, i když nebude dále studovati.“

„Nu, pak by to konečně nebylo žádné neštěstí,“ řekl zeť. „Těšili jsme se sice, že bude knězem, byli bychom měli z něho radost, ale jaká už pomoc. Snad to nemělo být.“

Panímáma byla stále smutna a chvillemi si povzdychla, ale zeť i dcera jí domlouvali, aby na to již nemyslila.

A panímáma, jsouc zbožné mysli a vždycky odvzdána do vůle Nejvyššího, se posléze smířila s osudem. Té hrozné pravdy, že se syn provinil, zůstala ušetřena.

Ačkoli byla zarmoucena a ve svých nadějích zkla-

mána, přece se na syna těšila. Spíše naň myslila s lítostí, že jej stihl takový osud, nežli s roztrpčením.

S hrůzou se také dověděla o tom rozkolu v církvi, a už jí také kmitla hlavou myšlenka, aby snad i její syn, až bude knězem, se nezapomněl, Pán Bůh nedej, a také od církve neodpadl, jako to učinili jiní. Nyní byla té obavy zbavena.

V.

Již se počínalo šeriti, když u fary někdo zazvonil. Služka šla otevřít a nemálo se podivila, když poznala v příchodím Oldřicha, ale již ne jako bohoslovce. Přisvědčila na jeho otázku, je-li pan farář doma, a Oldřich hned vešel k němu do pokoje. Pozdravil nesměle a stanul u dveří.

„Nu, jen pojďte dále,“ podával mu pan farář ruku. „Už na vás čekám. S maminkou už jsem to vyřídil. Nešťastný hochu, co jste to provedl! Ale nechci vám činiti výčitek. Musíte mi však povědět podrobněji, co se stalo. Pan rektor mi to jen jaksi naznačil a poznamenal, že jste se stal vlastně obětí nehodné ženské — myslím, že je to ta Tovarova — ale že vás v semináři podržeti nemůže. Tedy mi jen všecko povězte, ale hezky upřímně.“

A Oldřich vypravoval všecko, ničeho nezatajuje.

„Je tedy všemu konec,“ řekl pan farář. „Co vám vytknul pan rektor, bylo docela správné. Já mohu k tomu jen poznamenati pouze to: Kdybyste se mi byl svěřil, že vás ta osoba obtěžuje a láká, byl bych tomu sám udělal konec, a pak by se nebyla odvážila vám psáti. Dopisů jste od ní ovšem neměl přijímati a již docela ne je čísti.“

„Adresa byla psána jinou rukou,“ omlouval se Oldřich. „A když pak jsem o tom druhém dopise přemýšlel, připadlo mi, že ani to by mne nebylo zachránilo, kdybych byl dopis nečetl. Neboť pan rektor ode mne dopis žádal a byl by mne považoval stejně za provinělého, i kdybych mu jej byl odevzdal neotevřený.“

„A kdo mu to pověděl, že jste dopis obdržel?“ tázal se pan farář.

„Někdo mu poslal dopis, v němž jej upozorňoval, že si dopisují s děvčetem, s kterým prý jsem měl dříve známost,“ odvětil Oldřich. „Oba dopisy došly téhož dne. A o tom stále marně přemýšlím, kdo to mohl vědět, že to prozradil. Kdyby toho nebylo, nebylo by se stalo nic. Neboť já bych byl Věře vůbec neodpověděl, jako jsem neodpověděl na první dopis, anebo bych jí byl napsal hezky ostře, aby mi dala pokoj, že od ní žádných dopisů čísti nebudu. Ale takto svědčil dopis proti mně, a uznávám, že pan rektor jinak jednati nemohl. A nyní se obávám, že se to může i matka dovědět.“

„A kdo by jí to pověděl?“ otázal se pan farář.

„Inu, ten, kdo to ví a psal o tom panu rektorovi.“

„Vy jste nezkušený chlapec, milý Oldřichu,“ řekl pan farář. „Ručím vám za to, že o tom dopisování nikdo neví než vy a Věra, nyní ovšem také já. Ta je prohnaná, můj milý. Věřte, že dopisy po nikom neposílala, ale že je donášela třeba do města na poštu sama, a jistě se s tím nikomu nesvěřila. A poněvadž si myslila, že ten její dopis zůstane u vás bez účinku jako ten první, proto psala panu rektorovi sama, vědouc, když se vaše dopisování prozradí, že budete jistě propuštěn.“

„Důstojný pane, bylo by to možno — taková špatnost?“ zarazil se Oldřich jeho slovy.

Kněz se trpce usmál. „Můj milý, od lidí, kteří nemají náboženství, můžete se nadíti všeho. Však se přesvědčíte. Ví-li o tom někdo jiný kromě nás, pak se to brzy roznese, čehož bych vám ovšem nepřál a vaší dobré matce teprve ne. Ale nebude-li se o tom mluvit, pak poznáte, že jsem se nemýlil. — Nu již toho nechme. Také myslím, že sám byste si byl zvolil jiné povolání, kdybyste byl mohl voliti samostatně a že jako dobrý syn jste se chtěl zachovati dle matčina přání. Tím chci jen říci, že se asi se svým osudem smíříte. Ale nyní je třeba přemýšlet o vaší budoucnosti. Slíbil jsem panímámě, že o tom s vámi promluvím. To víte, že jí to dělá starosti. Ke kterému povolání byste měl náklonnost?“

„Snad bych mohl býti učitelem,“ odvětil Oldřich, po krátkém přemýšlení. „Myslíval jsem, že budu profesorem, ale nyní dále studovati nemohu.“

„Učitelem,“ řekl pan farář. „Ano, tím byste mohl býti. A poněvadž máte zkoušku dospělosti z gymnasia, mohl byste na učitelském ústavě vykonati zkoušku doplňovací, totiž jen z těch předmětů, kterým se na gymnasiu nevyučuje. A jistě byste později vykonal i zkoušku pro měšťanské školy a měl byste slušné postavení.“

Pan farář se na chvílku odmlčel.

„Ovšem,“ pokračoval pak, „i stav učitelský jest plný nesnází a sebezapření. Učitel musí býti vzorem svým žákům i dospělým. Má-li se jeho působení setkat se žádoucím výsledkem, musí požívatí jejich lásky a vážnosti. Musí míti veliký dar trpělivosti, nesmí se v ničem ukvapiti. Musí býti také připraven na nevděk nerozumných rodičů. Ale ovšem, že jest jeho působení záslužné, počíná-li si řádně a svědomitě. Pak jsou mu děti, které vychoval, jistě vděčnými. Ale v nynější době, milý Oldřichu, jest působení řádnému učiteli velice ztíženo. Bohužel, jest mnoho učitelů, kteří zapomínají že bez Božího požehnání a přispění žádná práce se nedáří a tudíž ani práce vychovatelská. Pravím: bohužel. Učitel má býti také vzorem zbožnosti. Ale v nynější době je takový učitel od kolegů, kteří se zřekli náboženství, zlehčován, snižován a docela nenáviděn. Je tedy zapotřebí veliké síly a statečnosti, aby se udržel ve správném smýšlení a jednání a nedal se strhnouti nevěreckým proudem.“

„Nejsem se školskými poměry dosud obeznámen.“ řekl Oldřich.

„Však je brzy poznáte,“ odvětil pan farář. „Připravuji vás na to raději dříve. Očekávám, že se nedáte zlákatí falešnými hesly a že zůstanete věren pravé víře a církvi. Mezi odpadlíky je veliký počet učitelů. Zřeknutí se náboženství nazývají pokrokem. Kam takový pokrok vede, toho dokladem jest žalostný úpadek nynějšího školství. Mládež pustne ve mravech a nemá žádné lásky ani zájmu pro učení. Každý se hrozí, bude-li tak dále, jaké to pokolení z té mládeže vyroste. Odstraňují se ze škol kříže, odstraňuje se náboženství, ba některý učitel se i tak zapomíná, že před dětmi náboženství tupí a tím se dostává do sporu s věřícími rodiči. Tak zaslepuje člověka nenávisť k náboženství. Takový ne-

uvažuje, že podobným jednáním se připravuje o vážnost a úctu a že svou práci ve škole sám ničí. Proto jest povinností všech řádných učitelů, aby se postavili proti tomuto zhoubnému proudu a aby vedli svěřenou jim mládež k Bohu a tím i k mravnosti. Jenom takový učitel získá si úctu a vážnost, a jeho práce bude po-
žehnána. Ale tu jsme u těch nesnází. Jest sice ještě dosti učitelů, kteří od církve neodpadli a mají náboženské přesvědčení, ale tímto svým smýšlením se tají, obávajíce se, aby nebyli nazýváni tmáři a zpátečníky. Omlouvají svou slabost tím, že chtějí míti pokoj. Zapomínají, že nynější doba vyžaduje katolíků nebojácných a statečných. Řekl Kristus Pan: „Kdo mne vyzná před lidmi, toho já vyznam před Otcem, který jest v nebesích.“ — Dovedete býti takovým učitelem, Oldřichu?“

„Vynasnažil bych se důstojný pane,“ sliboval Oldřich upřímně.

„Pak, milý příteli, byste si získal zásluhy veliké, a nic byste nemusil litovati, že vám nebylo popráno státi se knězem. Působil byste ruku v ruce, svorně s kněžími. A jakou radost by z vás měla vaše dobrá matka!“

Pan farář pronesl tato slova se zrakem radostí zářícím.

„A nyní již nenechte matku déle na sebe čekati,“ pokračoval. „Jen se vynasnažte, abyste ji upokojil. Já jsem učinil, co jsem mohl.“

Oldřich panu faráři poděkoval a odešel — zase s novými nadějemi.

Doma se již divili, proč nepřichází. Panímámu jíkala skoro úzkost, zdali se mu snad něco nestalo.

Byli poněkud zaraženi, ale přece jej uvítali přívětivě. Panímámě se leskly v očích slzy.

„Co pak že tak dlouho nejdeš?“ pravila stísněně.

„Zdržel jsem se u pana faráře, maminko, věděl jsem, že už na mne čeká. A nemrzte se na mne, doufám, že bude zase všecko dobře. Radil jsem se s panem farářem.“

Panímámu mile došlo, že se snažil ji upokojiti. „A co pak jste ujednali?“ otázala se.

„Budu učitelem,“ odvětil Oldřich.

„Nu, je to také pěkné povolání,“ řekl Libeš.

„Ano,“ přisvědčila panímáma. „Jenom že, jak slyším, je mnoho učitelů bez víry. Bože, Bože, je to teď svět! Náš pan učitel, dej mu Pán Bůh nebe, jak byl pobožný! A jak jsme si ho vážili! Když umřel, celá obec pro něj plakala“

„Ba, panímámo, jsou teď jiné doby,“ přisvědčil zeť. „Já nejsem ještě tak stár a měl jsem také zbožného učitele. Nebylo slýcháno, aby byl tenkrát učitel promluvil slovo proti náboženství. Takový by byl nikde neobstál. Však on Oldřich takovým nebude, a lidé si ho budou vážit.“

„Jenom se bojím, že o tom budou lidé mluvit a snad se nám vysmívati,“ projevila obavu panímáma

„Inu s počátku asi tak bude,“ mínil Libeš, „ale co pak je po lidských řečech! Za nějaký čas umlknou. A učitelský stav je také úcty hodný, nebude to tedy žádnou hanbou.“

Skutečně se o tom ve vsi dlouho nemluvalo, a Hrubkových se nikdo přímo nezeptal, proč Oldřich ze semináře odešel. Nepěstovaliť Hrubkovi se sousedy důvěrnějších styků Oldřich chodil stále s panímámou do kostela, pan farář s nimi hovořil přátelsky jako dříve, a to přece bylo důkazem, že ani on Oldřichovi pro jeho krok nezazlívá.

Jednou se Oldřich sešel v městě s bohoslovcem Soudným. Ten se naň podíval jaksi rozpačitě. Ale Oldřich přistoupil k němu a podal mu ruku jako jindy.

„Co pak se stalo, že jsi tak náhle odešel?“ otázal se ho Soudný. „Všecky nás to překvapilo. Vystoupil jsi sám či —“

„Chceš říci, zdáli jsem byl propuštěn,“ odvětil Oldřich. „Svěřím se ti, příteli, ale prosím tě, abys to zachoval v tajnosti. Nikdo příčiny netuší, a jak pozoruji, pan rektor vám ničeho neřekl. Dopustil jsem se neopatrnosti, která se mi stala osudnou. Ale nic by z toho nebylo, kdyby se k tomu nebyla přidružila lidská zlomyslnost. Mohu tě ujistiti, že jsem odcházel nerad. Nejvíce jsem se obával o matku, ale upokojila se; největší zásluhu o to má pan farář. To mne také poněkud uklidňuje.“

Soudný mu stiskl upřímně ruku. „Věřím ti,“ pravil;

„jsem jist, že bys nedovedl se dopustiti nějaké špatnosti. — A čemu se míníš teď věnovati?“

„Budu bezpochyby učitelem; i pan farář s tím souhlasí.“

„To ti také schvaluji, jako učitel budeš moci značně pracovati pro náboženství. Věřících učitelů jest nám velice potřeba.“

Rozloučili se srdečně; Oldřich byl potěšen, že každý jeho úmysl schvaluje.

Opatřil si potřebné knihy a připravoval se k doplňovací zkoušce. Většinou se zdržoval doma, jenom někdy vyšel si také do polí s knihou v ruce.

A když se jednou vracel polní cestou z takové vycházky, uviděl zase proti sobě přicházeti Věru. Krev se v něm vzbouřila, když ji poznal. Patrně nevyšla jenom náhodou, ale vyzpozovala asi, že šel v tu stranu, a chtěla se s ním setkat.

Nyní již nebyl bohoslovcem, byl volným, nemusil se jí vyhýbati. Ale neozvala se v něm ani nejmenší žádost, aby s ní snad promluvil. Naopak, když pomyslí, jaké nástrahy mu kladla a jak ničemného prostředku použila, aby byl propuštěn ze semináře, pociťoval k ní přímo opovržení. „Bídnice!“ řekl sám k sobě.

Umínil si, že pospíší a mine ji, aniž by si jí povšimnul.

Tu zpozoroval, že Věra se u cesty posadila. Tomu byl právě rád. Nedaleko toho místa, kde seděla, blíže k němu, cesta se dělila; jedna odbočovala stranou. Po této cestě se dal, když přišel k rozcestí, aniž došel až k místu, kde Věra seděla. Bylo to však nedaleko.

Sotva učinil po cestě několik kroků, zaslechl za sebou hlasité štkání. Poohlédl se — Věra si držela šátek u očí a plakala.

Ale ani to jím nehnulo. Pomyslí, že hraje před ním komedii, a zrychlil kroky, aby byl od ní raději dále.

„Ach, že jsem tak neučinil po prvé, když mi vešla do cesty!“ povzdychl si. „Co trampot bych si byl ušetřil!“

Uklidnil se brzy a byl rád, že se Věře vyhnul. Kdyby se s ní dal do řeči, a kdyby někdo je byl spolu uviděl, jistě že by se domníval, že vystoupil ze semináře k vůli ní.

Ale proč plakala? napadlo ho. Hrála před ním jen komedii, jak v prvním okamžení se domýšlel — či byla by skutečně její náklonnost k němu taková, že plakala z touhy po něm? A byl její pláč tak usedavý, že by se byl snad každý nad ní ustrnul.

Ale ať bylo jakkoliv, ona byla jediná příčinou jeho neštěstí, nesměl se s ní nikdy setkat, aby neuškodil své pověsti.

Oddal se se vši pílí studiím, aby se náležitě připravil ke zkoušce. Teď bylo především jeho starostí, aby se domohl samostatného postavení a nebyl na obtíž svým příbuzným.

Až ho panímáma někdy napomínala, aby stále v těch knihách neležel a snad si neuškodil na zdraví. On se tomu jen usmíval. Myšlenka, že způsobil své dobré matce zármutek, pobádala jej, aby jí jako náhradou činil radost.

Přiblížila se doba zkoušek. Oldřich zaslal zkušební komisi žádost a byl ke zkoušce připuštěn. Také ji s dobrým prospěchem vykonal. Hned podal do několika blízkých okresů žádost o učitelské místo a z jednoho okresu obdržel vyrozumění již po krátké době, že místo obdrží. Někde bylo vystoupným kněžím (i bohoslovceům) práno. Z ostatních okresů hned své žádosti odvolal.

Domácí měli radost, a největší panímáma. I pan farář se z toho těšil.

„Jen se hezky držte,“ radil mu „Přijdete do nových poměrů, možná, že i tam bude na vás čekati pokušení, ale buďte opatrný a statečný. Vynasnažte se, abyste mohl brzy vykonati zkoušku způsobilosti a potom zkoušky pro školy měšťanské.“

Oldřich obdržel místo v nevelkém městě, vzdáleném několik hodin cesty. Byl rád, že nebude míti daleko domů. Umínil si, že se tam ještě před počátkem roku podívá, aby se se svým prvním působištěm poněkud obeznámil. Z města, kde byla nejbližší železniční stanice, jelo se tam vlakem necelou hodinu.

A tak se vydal Oldřich jednoho dne na cestu. Projel čtyřmi stanicemi; pátá, Okřínov, byla cílem jeho cesty.

Bylo to pěkné městečko, a Oldřichovi hned padla do oka výstavná rozsáhlá budova nedaleko kostela.

Tušil, že je to asi škola, a zaměřil k ní. A nemýlil se. Byly to vlastně dvě budovy spojené; v jedné byla škola dívčí a ve druhé chlapecká. Vešel do chlapecké a vyhledal byt řídícího učitele, který byl hned v přízemí. „Josef Čípek, řídící učitel,“ četl Oldřich na visitce na dveřích. Zaklepal a vešel.

Uvítal jej vlídně starý již pán vážného vzezření. Oldřich se mu představil jako nově jmenovaný zatímní učitel.

„Vy jste tedy pan Hrubek,“ řekl pan řídící. „Čekal jsem, že přijdete. Zde tedy bude vaše první místo, jak jsem poznal z vašeho dekretu. Co pak to, že jste se odhodlal tak pozdě k učitelství?“

„Byl jsem v semináři, pane řídící,“ vysvětloval Oldřich.

„Ach, vy jste byl v semináři!“ řekl pan řídící. „Také jsem měl syna v semináři.“

„A vystoupil?“ dovolil si Oldřich otázku.

„Nikoli, zemřel. Ten byl zaujat pro kněžské povolání; škoda ho, nemohu na něj posud zapomenouti. Nu, přeji vám, aby se vám v učitelském stavu dobře vedlo. Já už dlouho učití nebudu, ještě tak rok. A nebude se mi stýskati, sotva se už mohu dočkati doby, kdy odejdu do pense.“

Taková řeč ovšem nemohla Hrubka nadchnouti pro povolání, které si zvolil. „Jsou zde snad neutěšené poměry?“ otázal se.

„Jsou takové jako snad všude anebo aspoň na mnohých místech. Teď už je jiný svět, než býval, a my staří tomu nedovedeme zvyknouti. Náboženství se zavrhuje, a děti nám odrůstají jako dřeva v lese. Kázání není žádná. Takový je ten moderní proud, a kdo s ním nepluje, na toho se hledí skrze prsty. Je prý zpátečník.“

Oldřich si vzpomněl na slova pana faráře; pan řídící mluvil skoro zrovna tak jako on.

„To jest ovšem smutné,“ řekl Hrubek. „Ale vždyť má každý své přesvědčení, dle něhož může jednati a na nic se neohlížeti.“

„To si myslíte, milý pane kolego,“ odvětil starý pán. „Já jsem měl vždycky ve sboru svornost, neboť mým obyčejem bylo jednati s každým v dobrotě a ne-

dotýkati se nešetrně přesvědčení jiných. Ale dnes to nepomáhá. Máme tu šestitřídní školu s pěti pobočkami, je nás tedy jedenáct. Já se veřejně znám k tomu, že jsem katolík, a mimo mne je tu ještě jeden, který se za své přesvědčení nestydí, pan Němčický. Dva nejsou ani horcí, ani studení, jak praví Písmo, tři jsou českoslováci, jen český bratr a tři jsou bez vyznání. A to máte stále hádky a pomluvy. Samý „klerikál, zpátečník, Říman“ — jiného neslyšíte. Nevěrci táhnou s československými a s českým bratrem za jeden provaz a pošklebují se katolíkům jen což. Ten nejhorší byl právě z trestu přeložen, a vy jste přišel na jeho místo. Trochu si oddychnu; o vás se domnívám, že jste katolík?“ obrátil se pan řídící tázvě k Oldřichovi.

„Tím jsem, pane řídící, a nestydím se za to.“

„To vás ctí, pane kolego, ale dejte pozor, aby vás nesvedli; jste mladý člověk a nebyl byste první, který se dal od odpadlíků zlákat.“

Ještě chvíli si pohovořili. Pan řídící sdělil Oldřichovi, že bude vyučovati ve třetí třídě v prvním oddělení. V neděli před počátkem školního roku že budou pro mládež služby Boží, ale děti že všechny neprijdou; doprovází je pouze on a druhý učitel katolík. Ostatní ovšem nejdou, ani ti vlažní ne. Bojí se, aby se jim ostatní nevysmáli.

Hrubek poděkoval a slibiv, že přijede v sobotu před počátkem školního roku, rozloučil se se starým pánem a odešel. Pan řídící mu ještě nabídl, že jej doprovodí a zajde s ním do bytu jeho předchůdce, aby mu jej bytná pronajala, nežli se jí přihlásí jiný nájemník.

VI.

Hrubek v určený den přijel a přihlásil se u řídícího učitele. Potom šel na radnici, aby se představil starostovi. Ten mu přál, aby se mu v Okřínově líbilo, a projevil naději, že Hrubek bude pracovati v duchu pokrokovém.

„Bohužel,“ pravil, „pan řídící je ještě ze staré doby a nemůže se vpraviti do nových poměrů. Pořád ještě myslí, že bez těch kněžských báhorek to ve škole nejde.“

Nu, musíme s ním už mít trpělivost, po roce snad půjde do pense, a pak se postaráme, aby se dostal na jeho místo muž pokrokový. — Tedy mnoho štěstí, pane učiteli.“

Hrubek odcházel z radnice zaražen. Tedy správa města byla v rukou nepřátel náboženství, nevěreckých učitelů byla většina — jak tu bude moci on působiti pro náboženství? Řídící učitel je sice katolík, ale za rok půjde do pense. Jak teprve bude potom?

V neděli byla mše svatá pro školní mládež. Skutečně přišel s dětmi do kostela jen pan řídící a druhý učitel katolík pan Němčický a Hrubek. Ani z těch vlažných se žádný neukázal.

Po mši svaté si počkal Hrubek na pana katechetu, by se s ním seznámil. Potom navštívil pana děkana.

V pondělí byli žáci rozděleni do tříd, oznámil se jim rozvrh hodin, nemajetným se půjčily knihy, a pak byli puštěni domů. Příštího dne mělo začítí pravidelné vyučování.

Odpoledne byla porada učitelského sboru. Na panu řídícím bylo viděti, že je nějak sklíčen. Dal přečísti protokol o poslední schůzi, přečetl nová nařízení, která během prázdnin došla, a pak řekl: „Máme také nový výnos o školní modlitbě. Jak je vám známo, konala se posud modlitba dobrovolně. Který učitel chtěl mohl se modlití. Nyní má o modlitbě se usnėti domácí porada; většina hlasů rozhodne, má-li se modlitba konati či ne, a toto rozhodnutí jest pro všechny členy závazným. Chce někdo z pánů učiniti o tom návrh?“

První se přihlásil pan Sobola, který byl bez význání. Mluvil o tom, že ukládati učitelům a dětem modlitbu, jest znásilňování svědomí; začal o Husovi, který zemřel pro své přesvědčení, o Komenském, který vinou Říma musil opustiti vlast a podobné věci, a kdo ví, jak dlouho by byl mluvil, kdyby ho pan řídící nepřerušil.

„Buďte tak laskav, pane kolego, a držte se věci. Máme jednati o modlitbě a o kříži ve škole. S tím nemá Hus co činiti. Ale když jste se už o tom zmínil, řeknu vám své mínění. Hus by jistě nebyl pro to, aby se modlitba ze školy odstraňovala. A Komenský už docela

ne. Snad znáte jeho Didaktiku a víte, že stavěl všecku školní práci na základ náboženský. Těch se tedy proti modlitbě dovolávati nemůžete. Chcete-li učiniti návrh, povězte jej.“

„Nuže, když mi není dovoleno, abych jej náležitě odůvodnil, tedy jej vyslovím,“ řekl pan Sobola. „Navrhuji, aby se porada usnesla, že modlitba se konati nebude, a kříž jako odznak Římské církve že ve škole býti nemá.“

Návrh pana Soboly byl poznamenán, a pan řídící se tázal, kdo chce ještě o věci promluvit.

Přihlásil se pan katecheta. „Stala se zde zmínka o Komenském,“ pravil. „Bývá nazýván učitelem národů. A tento učitel národů napsal, že, co jest nejpřednějšího, to napřed jíti má, a ke hlavnímu cíli že všechno směřovati má, a tím cílem že jest věčné blahoslavenství člověka s Bohem. Ostatně, pánové, bych zbytečně uváděl něco z Komenského, neboť se domnívám, že jeho spisy znáte z dějin vychovatelství. Komenský by se zajisté zbrozil a zatratil by toho, kdo by chtěl modlitbu ze školy vylučovati. My ovšem žijeme v jiné době, na náboženství se vůbec neklade váha, tak že jest ku podivu, jak může býti Komenský oslavován. Myslím, že opravdová úcta ke Komenskému by se osvědčila nejlépe uskutečňováním jeho zásad. Ale když už se dnes zákony neuznávají, promluvím o tom znásilňování svědomí, o kterém se zmínil pan učitel Sobola. Nevím, jak mohl nazvati znásilňováním svědomí, když by se konala modlitba. Vždyť je to přáním rodičů, i dětí, aby se konala.“

„Ale ne všech,“ poznamenal pan Sobola.

„Rodičů katolických je veliká většina,“ pokračoval pan katecheta. „A ti si toho přejí všichni. Nebude-li se modlitba konati, bude právě tato veliká většina znásilňována. Toho snad pan Sobola popírati nebude. A byl by znásilněn i učitel, který se modlití chce.“

„Ale když se bude konati, bude zase znásilňována menšina, a ta je dosti značná,“ namítal pan Sobola.

„Já zase myslím, že nebude,“ promluvil nyní pan Němčický. „Když se budu s katolickými dětmi modlití, nebudu nutiti děti jiného vyznání, aby se modlily s nimi.“

Ty se modlití nemusíš. A nechtěly-li by modlitbu ani poslouchati, ať sečkají tu chvíli za dveřmi a po modlitbě ať teprve vejdou do třídy.“

„Ano, tak je to správné,“ přisvědčil pan katecheta. „Pak si nebude moci nikdo stěžovati, že se znásilňovalo něčí svědomí. Proto činím návrh, aby se modlitba s katolickými dětmi konala, neboť je to přáním rodičů i dětí.“

„Chcete učiniti někdo ještě jiný návrh či o věci promluvíti?“ otázal se pan řídící.

Přihlásil se opět pan Němčický. „Já ovšem úplně souhlasím s návrhem pana katechety,“ pravil, „a také budu pro něj hlasovati. Ale jak znám smýšlení většiny pánů zde přítomných, obávám se, že návrh pana katechety neprojde. Proto činím ještě návrh dodatečný, proti kterému nebudou moci ani ostatní pánové ničeho namítati. Aby se totiž porada usnesla, by se ponechalo každému členu na vůli, zdali se modlití chce, či ne. A kdyby nechtěl, pak aby se v jeho třídě katolické děti pod vedením nejzpůsobilejšího žáka modlily samy. Pak si nebude moci stěžovati do znásilňování svědomí ani ten pán, který je bez vyznání.“

„Ano, s tímto návrhem bych také souhlasil,“ řekl pan katecheta.

Poněvadž se již nikdo ke slovu nehlásil, dal pan řídící hlasovati nejprve o návrhu pana katechety, aby se modlitba konala. Pro něj hlasovali kromě pana katechety jen pan Němčický a jeden pán „vlažný“, Hrubek ovšem také; byly tedy pro návrh jen čtyři hlasy.

„Nyní dám hlasovati o návrhu pana Němčického,“ řekl pan řídící.

„O mém návrhu má býti hlasováno dříve,“ ozval se pan Sobola, nestane-li se tak, oznamuji, že podám s kolegy stejného se mnou smýšlení protest k okresnímu školnímu výboru.“

„Dovoňte, pane kolego,“ řekl pan řídící. „Váš návrh jest v naprostém odporu s návrhem pana katechety. Ale pan kollega Němčický podal ještě návrh jiný, řekl bych jaksi zprostředkující, proto jsem se domníval, že by se o něm mělo hlasovati dříve. Ale abyste nemusil podávati protest, dám hlasovati dříve o návrhu vašem.“

Jenom vás upozorňuji, pánové, kteří jste pro návrh pana katechety nehlasovali, abyste se vystříhali toho, o čem sám pan kolega Sobola se zmínil, totiž znásilňování svědomí. Myslím, že vám každému záleží na tom, aby nikdo nemohl říci, že zdejší škola je místem protináboženského boje. Upozorňuji vás dále, že naprosté vyloučení modlitby by vyvolalo u většiny rodičů veliký odpor, a že by tím vážnost školy nemálo utrpěla. Proto nezapomínejte, že byl podán ještě návrh panem kolegou Němčickým; tím může být zaveden ještě snesitelný poměr, a nikdo si nebude moci stěžovati. Kdo je tedy, prosím, pro návrh pana Soboly?

Zvedlo se pět rukou; onen „vlažný“, který nehlasoval pro první návrh, nehlasoval ani pro tento. Všech pět hlasujících se naň obrátilo se zamračenými pohledy.

„Můj návrh je tedy většinou jednoho hlasu přijat,“ řekl Sobola; „neboť pro návrh pana katechety hlasovali jen čtyři členové; návrh pana kolegy Němčického tedy odpadá.“

„Ten návrh neodpadá, pane kolego,“ odvětil pan řídící. „Jeden člen nehlasoval ani pro první, ani pro druhý návrh. A pan Němčický podal svůj návrh, aby se o něm hlasovalo a ne, aby se nehlasovalo.“

„Ale já budu proti tomu protestovati u okresního školního výboru,“ oznamoval Sobola.

„Abych vám tedy zase uspořil práci,“ řekl pan řídící, „dám teď hlasovati o tom, má-li se o návrhu pana Němčického jednati či ne. Kdo jest, prosím, pro to?“

Zvedlo se pět rukou; i druhý „vlažný“ tentokrát hlasoval.

„Kdo jest proti tomu?“ tázal se dále pan řídící. Nyní se zvedlo druhých pět rukou.

„Je tedy stejný počet hlasů pro i proti. Podle jednacího řádu rozhoduji v tom případě já svým hlasem. Přidávám se na stranu pánů, kteří si přejí, aby se o návrhu pana Němčického hlasovalo. Nuže, kdo jest pro jeho návrh, aby totiž učitel modlitbu konati mohl, když chce, chtěje tím nejen projevit své náboženské smýšlení, ale chtěje tím spolu vyhověti i přání rodičů. Kdo jest pro tento návrh?“

Zase se zvedlo prvních pět rukou.

„A kdo jest proti návrhu?“

Zvedlo se druhých pět.

„Tedy opět rovnost hlasů,“ řekl pan řídící. „Rozhoduji opět svým hlasem, a návrh pana Němčického jest přijat.“

Zlost odpůrců byla veliká, ale nemohli proti tomu ničeho dělati.

Pan řídící poslal hned opis protokolu o schůzi místní školní radě, jak je nařízeno. Starosta Hořík, který byl spolu předsedou, protokol přečetl a zamračil se, když viděl, o čem bylo v poradě jednáno, a že Hrubek hlasoval se řídícím.

„Tak se podívejme,“ zabručel, „vystoupil ze semináře a přece ještě drží s Římem!“

Starosta Hořík byl ve Velemíně dobře znám a proto, když mu bylo oznámeno, že dostal Hrubek učitelské místo v Okřínově, hned dopsal svým příbuzným do Velemína, aby mu podali o Hrubkovi zprávu. A tak se dověděl, že Hrubek byl v semináři.

Proto se nyní na něj zlobil. Sám byl bez vyznání a kde mohl, působil proti náboženství. Mluvíval i na schůzích, které odpůrci náboženství svolávali. Proti usnesení učitelského sboru, nemohl ovšem ničeho namítati a poslal je tudíž okresnímu školnímu výboru, by je vzal na vědomí.

Ve městě způsobilo ovšem mnoho řečí, když děti doma pověděly, že někteří učitelé se přestali s nimi modliti. Rodičové se proto horšili, někteří šli k panu řídícímu si postěžovat, ale on jim vše vysvětlil a řekl: „Jen buďte rádi, že se aspoň modlí někteří. Málem by se bylo stalo, že bychom se byli nesměli modliti nikdo.“

„Jak — že byste ani nesměli, pane řídící?“

„Ovšem, kdyby nás byli nevěrci a odpadlíci přehlasovali. Většina rozhoduje. Takovou máme teď náboženskou ‚svobodu‘ ve škole.“

Nad tím mnohý otec a mnohá matka vrtěli hlavou. Kde pak oni znali školská nařízení! A vůbec školy si málokdo všímal — až teprve nyní, když začínalo býti zle.

Třeba že učitelé, kteří se s dětmi modlili, setkali se u svědomitých rodičů se souhlasem a pochva-

lou, Hrubkovi přece nebylo volno. Kolegové, kteří se postavili na stanovisko protináboženské, chovali se k němu nevšimavě, skoro s pohrdáním. Ani ti dva nerozhodní se k němu neměli přátelsky. S jediným Němčickým se blíže stýkal a se řídícím. Ale Němčický se netajil, že jej v Okřínově už všechno pálí, a že bude žádati jinam.

Na vánoční svátky odejel Hrubek domů. Těšili se už na něj, zvláště matka. Jemu se zdálo, že je nějak přepadlá.

„To jsem ráda, že jsi zase doma,“ pravila. „A jak pak se ti vede? Tak se mi zdá, že jsi nějak smutný.“

Oldřich netajil, že jej souží poměry ve škole. Pro své náboženské přesvědčení že je od mnohých skoro nenáviděn.

„Ale z toho si nic nedělej, synáčku,“ řekla paní-máma. „Pro náboženství něco vytrpěti, to tě nesmí rmoutit.“

„Proti takovým se máš postavit hezky kurážně,“ mínil švagr. „Pak ti dají pokoj. Ale vidí-li u někoho slabost, pak teprve vyvádějí. Jen to zkus a uvidíš.“

Hrubek uznával, že má Libeš pravdu. Na Němčického si nikdo netroufal. On byl rázný a každého odbyl. Ale co dovedl Němčický, toho on by nedovedl; přiznával se sám sobě, že je slabý.

Také pan farář mu radil podobně. „Připravoval jsem vás na to,“ řekl. „Ale kdo se dal na vojnu, musí bojovat, říká se. Jenom tedy žádnou slabost, to by byla chyba, jen rázně proti nim. Veřejně se k svému náboženství hlásit a je spolu hájit, to jest nyní povinnost každého katolíka. Také ještě takové poměry všude nejsou, a později se můžete dostat jinam.“

Po tom Hrubek také toužil, ale zatím musil býti spokojen, že se dostal do Okřínova. Věděl, že míst není nazbyt.

„A jak se vám daří práce ve škole?“ otázal se pan farář.

„Na to si nemohu stěžovati,“ řekl Hrubek. „Děti mne mají rády a jeví pro učení zájem. Také rodičové mi projevují přízeň.“

„To je to hlavní,“ odvětil pan farář. „Pak můžete býti spokojen a z ostatních si nic nedělejte.“

Nicméně odcházel Hrubek ze svátků málo povzbuzen, Byl si vědom své slabosti a obával se, jak se mu povede, dostane-li se Němčický na jiné místo, a řídící půjde do pense. Kdo přijdou pak na jejich místa? Ti budou sotva jejich smýšlení.

V Okřínově čekali okresního školního inspektora. Nebyl ještě dlouho v úřadě a byl prý velice horlivý.

Přišel a ve všech třídách zkoušel důkladně. V celku však projevil spokojenost. Ani Hrubkovi ničeho nevytýkal, naopak projevil spokojenost s jeho třídou slovy, že si počíná správně, ačkoliv na učitelském ústavě nestudoval.

Po inspekci byla porada, a pan inspektor se zmínil o modlitbě.

„Usnesli jste se, pánové,“ pravil, „aby v té věci bylo každému jednotlivci ponecháno na vůli, chce-li modlitbu konati či ne. Ovšem, i takové usnesení je přípustné. Ale nový výnos měl ten účel, aby na každé škole byla v té věci jednota. Svým usnesením jste jí ovšem nedosáhli.“

„Jednomyslnosti nebylo lze dosáhnouti pane inspektore,“ řekl pan řídící. „Takto aspoň nemůže si nikdo stěžovati, že by byl ve svém přesvědčení znásilňován.“

„Ale vlastně jste se zachovali dle dřívějšího nařízení, které bylo novým výnosem zrušeno,“ poznamenal pan inspektor.

„Také jsme přiblíželi k přání většiny rodičů,“ odvětil pan řídící, „a jak sám pravíte, pane inspektore, jest i takové usnesení přípustné.“

„Já vám také ničeho nevytýkám, jenom poznamenávám, že jednota by byla žádoucí.“

Bylo-li by mu milejší, kdyby se sbor usnesl, aby se modlitba konala, či aby se nekonala, toho nedal pan inspektor na sobě znáti. Ale pan řídící ho znal jako pána pokrokového, který na náboženství mnoho nedržel.

Po sepsání protokolu pan inspektor odešel. Pan řídící ho doprovázel, jak bylo obyčejem.

„Jsme tím celému okresu pro smích,“ prohodil po jejich odchodu pan Sobola.

„Proč bychom byli pro smích,“ prohodil pan Němčický. „Vždyť vám nikdo neporoučí, abyste se modlili, ale není třeba brániti dětem, které se modliti chtějí.“

To by bylo urážení jejich náboženského citu jejich — i jejich rodičů.“

„Náboženství do školy nepatří, ta má být ke všem vyznáním nestranná,“ vytýkal dále Sobola.

„A tu nestrannost vidíte v tom, když se všechno náboženství ze školy vyhodí. A tomu říkáte pokrok. Podle toho byl tedy Komenský veliký zpátečník. Divím se, že ho uctíváte,“ řekl Němčický.

„Říká se, že znásilňování menšin je bezpráví,“ řekl pan katecheta. „Ale znásilňování většiny je zajisté bezpráví tím větší.“

„A nač už o tom mluvit,“ ozval se pan Klánek, který hlasoval jen pro třetí návrh. „S tím, jak je to zavedeno, může být každý spokojen, protože se nikomu krivda neděje.“

„Nejspokojenější jste vy, protože chcete být hezký na obě strany,“ řekl Sobola zlostně.

„A vy zase chcete být hezkým u volnomyšlenkářů!“ odsekl Klánek. „O jejich přízeň já nestojím. Při tom mohu přece být pokrokovým. A už nám dejte pokoj. Nikdo proti tomu nic nemá, jen vy.“

V tom se vrátil pan řídící, a hovor byl přerušen.

Hrubek byl tomu velice rád. Bylo pro něj trapné poslouchati takový hovor. Uznával, že by měl také promluvit a náboženství se zastati, vždyť i ten vlažný Klánek tak učinil — ale on toho nedovedl. Zlobil se sám na sebe.

„Ještě jsem měl cestou s panem inspektorem hovor o té modlitbě,“ sděloval pan řídící, „a důkladně jsem mu to vyložil, aby tak netoužil po té jednotě. Dokazoval jsem mu, že tak jak jsme se usnesli, je nejlépe, a přímo jsem mu řekl, kdyby se byl sbor usnesl proti modlitbě, že bych já sám toho byl nedbal a s dětmi bych se modlil, protože nemám ve třídě ani jediné dítě nekatolické, a není tedy příčiny, abych se nemodlil. A všichni rodičové zajisté by se postavili na mou stranu, kdyby se mi něco vytýkalo.“

„Vy jste statečný katolík, pane řídící,“ řekl katecheta.

„K tomu není potřeba veliké statečnosti, velebný pane. Pomyslím si vždycky, že sluší více poslouchati Boha než lidí, a když tak činím, nemusím se ničeho báti.“

„Inu, každý by to nedovedl,“ řekl kněz, „jest mezi katolíky mnoho bázlivců.“

„To je právě chyba, velebný pane. Kdybychom byli ráznější, vedlo by se nám lépe.“

Hrubek se při této řeči až zardíval; hanbil se za svou slabost před tímto statečným starcem.

VII.

Okřínov leží v pěkné krajině na malém návrší. Pod městem teče nevelká řeka uprostřed zelených lučin. Břehy jsou vroubeny hustým olšovím. Podle luk s obou stran vystupují zalesněné stráně. Za pěkných dnů a zvláště v neděli obyvatelé města rádi si vycházejí v ta místa, procházejíce se po pěkně upravených cestách mezi stromovím. Bývá tam velice živo.

Také Hrubek si tam rád vyšel. Tak učinil i jednou za krásného nedělního odpoledne. Zašel až na odlehlé místo, kam nepřicházelo již mnoho lidí, ale neušel přece nemilému setkání. Uviděl přicházeti proti sobě starostu Hoříka s rodinou, s paní a třemi dětmi. Ale když došel k nim blíže, a chtěl pozdraviti, teprve si povšimnul ještě jedné osoby: nebyl to nikdo jiný než Tovarova Věra.

Pozdraviv krátce chtěl je minouti, ale starosta se dal do řeči.

„Máte zde krajanku, pane učiteli,“ ukazoval na Věru. „Je to naše příbuzná. Už je u nás několik dní, vy to snad ani nevíte?“

„Skutečně nevím pane starosto, ani jsem nevěděl, že slečna je vaše příbuzná,“ odpověděl Hrubek.

„Nuže, teď to víte,“ usmál se starosta. „Jako stáří známí snad si rádi pohovoříte; my vám nebudeme překážeti.“

To bylo skoro vyzvání, aby se Hrubek k nim přidružil. Učinil tak, a Věra hned se opozdila o několik kroků, nechávajíc ostatní jíti napřed. Domníval se, že by nebylo slušné, aby ji nechal samotnou jíti pozadu.

Chvilí šli mlčky, ale pak se ho Věra otázala poněkud nesměle: „Hněváš se na mne, Oldřichu?“

„Nehněvám,“ řekl krátce. „Co by mi také hněv prospěl? Všecko se změnilo a nedá se to napravit.“

„Napravití, povi dáš? Jak tomu mám rozuměti?“

„Bude lépe, když o tom nebudeme mluvití.“

„Ne, prosím tě, abys mi to vysvětlil. Pravíš, že se nedá nic napravití. Tomu nerozumím. Když jsem ti napsala ten druhý dopis, a ty jsi pak vystoupil ze semináře, domnívala jsem se, že tě k tomu pohnul můj dopis. Těšila jsem se z toho obratu, a zatím ty jsi se mi vyhýbal. Proto celému tvému jednání nerozumím. Proč jsi tedy vystoupil ze semináře, když jsi to neučinil k vůli mně?“

„I vždyť ty víš, že jsem nevystoupil,“ řekl Hrubek chladně.

Zastavila se a pohleděla na něj s úžasem. „Jak tomu mám rozuměti?“ tázala se; „vždyť jsi přece přijel domů a už jsi se do Prahy nevrátil. Či snad studuješ dále soukromě?“

„Prosím tě, nepřetvařuj se. Ty asi víš dobře, že jsem byl propuštěn; ovšem, příčinu nikdo neví, než já, ty a pan farář.“

„Propuštěn že jsi byl?“ Věra se téměř ulekla. „O tom nemám ani tušení a s panem farářem jsem nemluvila už kolik let. A proč jsi byl propuštěn? Byl snad ten dopis můj prozrazen a zachycen — a ty proto přičítáš vinu mně?“

Hrubek chvíli neodpovídal, nevěděl, co má říci.

„Tedy mi to nevysvětlíš — nechceš se mnou vůbec mluvití?“ naléhala Věra.

„Jenom nedělej, jako bys o ničem nevěděla,“ odpověděl jí ostře. „Od koho pak byl ten nepodepsaný dopis, z něhož se moji představení dověděli, že si s tebou dopisují?“

Věra se zastavila. „Nějaký nepodepsaný dopis že tam přišel? A z toho podezříváš mne?“ otázala se s výčitkou. „Za tak špatnou mne považuješ? Ach, teď ovšem tomu rozumím. To je hrozné!“

Promluvila to chvějícím se hlasem, a slzy se jí řinuly z očí.

„A kdo jiný byl to byl psal?“ otázal se Hrubek. „Vždyť o tom kromě nás dvou nikdo nevěděl.“

„Jak můžeš tak mluvití?“ rozhorlila se. „Což nemohl někdo dopis otevřítí? A měla jsem tě snad k tomu,

abys ze semináře vystoupil? Naopak, psala jsem, že teď nic nemám proti tomu, když v semináři zůstaneš a staneš se knězem. Dobře se na to pamatuji. Je viděti jak pozorně jsi můj dopis četl!“

Hrubek se zarazil. Ano, na to se také pamatoval. A když mu tentokrát tak radila, přece nemohla psáti také ten dopis udavačský, který měl účel právě opačný. Pan farář se tedy mýlil, když ji tak podezříval

„Ano, na to se pamatuji,“ řekl v zamyšlení. A mrzel, jsem se, že jsi mne sváděla k odpadu od víry. Ale pak nevím, kdo by byl mohl ten udavačský dopis psáti.“

„Já ovšem také ne,“ odvětila Věra. „Ale je smutné, že z tak hanebného jednání podezříváš mne, — která myslím stále jen na tebe.“

„Tedy mi odpusť,“ řekl; „křivditi ti nechci, ať se stalo cokoli. Neměla jsi mi dopisy posílati.“

„Ano, kdybych byla po tobě tak netoužila,“ odpověděla smutně. „Ale kdybych byla tušila, jaké to bude mít následky, věř, že bych se byla přemohla. Ovšem, již se stalo; a knězem tedy nebudeš. Já jsem se do mnívala, že teď, když není mezi námi žádné překážky — snad bys to mohl považovati za pokyn osudu, jako jsem to považovala já — ale ty zatím se mi vyhýbáš, jako bych byla nějaká špatná osoba.“

Hrubek jí na to neodpověděl. „Nevěděl jsem, že zde máš příbuzné,“ zaváděl řeč jinam; „míníš zde býti delší dobu?“

„Ano, neboť doma mne nic netěší,“ odpověděla Věra. „Zdá se mi, že každý na mne pohlíží s úsměškem; snáším hanbu nezaslouženě — však jsem ti tenkrát o tom vypravovala, když jsme se sešli. A raději bych se již domů nevrátila. Chodím zde do modního závodu, abych se zdokonalila v šití. Není mi toho sice potřeba, ale myslím, že časem všechno se hodí. A považuji za šťastnou náhodu, že jsi se sem dostal.“

„Proč by to bylo šťastnou náhodou?“ otázal se Hrubek.

„Kdybys cítil ke mně jen trochu náklonnosti,“ řekla Věra smutně, „domyslíš bys se toho sám, vycítil bys to“.

Neodpověděl na to, ale uhodl, že mu chtěla býti na blízku. Lichotilo mu to poněkud, a také mu jí bylo líto, zvláště proto, že jak byl nyní přesvědčen měl ji v krivém podezření.

„Hle, již přicházíme do města,“ řekl. „Pojďme, abychom dohonili tvoje příbuzné.“

„Nebylo ti asi milé, že jsme se sešli,“ řekla Věra trpce, „a měl jsi jistě v mé společnosti dlouhou chvíli.“

„To ne, vždyť jsme měli o čem hovořiti, a cesta nám uběhla,“ odpověděl. „A snad to bude tvým příbuzným nápadné, že jsme šli tak spolu sami.“

„Proč by jim to bylo nápadné?“ odvětila Věra. „Vždyť se známe od dětství a chodili jsme spolu do školy. Řekla jsem jim to. A kdyby mysleli něco jiného, jak se domníváš — mrzelo by tě to? Styděl bys se za mne?“

„Proč bych se styděl! Ale přece bych nerad, aby, vznikly všelijaké domněnky,“ vymlouval se Hrubek.

„Tedy je stále něco mezi námi?“ povzdychla Věra.

„Nemohu tajiti, že jest,“ odpověděl. „Je to všechno to, o čem jsme právě hovořili. Na něco takového se tak brzy nezapomene.“

„Již jsem ti řekla, že toho lituji. Nenadála jsem se, jaké by to mohlo mít následky. Nyní mi nezbývá než prositi tě, abys mi odpustil. A toho mi snad neodepřeš?“

„Neměla-li jsi zlého úmyslu, pak ovšem ti odpouštím.“

Zatím došli k domu, v němž bydlili starostovi. Dům ten byl jejich majetkem a rovněž i dobře zavedený obchod s ozdobným zbožím v přízemí. Dům byl o jednom poschodí.

„Tedy jste si pohovořili,“ řekl starosta s úsměvem když se rozcházel. „Snad nás také jednou potěšíte návštěvou, pane učiteli?“

Hrubek se omlouval, že má mnoho práce, a že mu zbývá málo volného času.

„Nu, nějaká chvílka se přece najde, pane učiteli,“ řekla paní starostová. „Jen přijďte, budete vždycky vítán.“

A Hrubek ještě po krátkém váhání slíbil. Nemohl si přece pohněvati starostu, který byl také předsedou

místní školní rady a měl dosti velký vliv, takže mu mohl někdy prospěti i uškoditi.

Bylo to přímo osudné, že mu Věra zase přišla do cesty, a to ještě za takových poměrů — jako starostova příbuzná. Věděl, že ani ji si nesmí zneprátniti.

A tak příští neděli, když bylo právě deštivo, a na vycházku se nemohlo pomyslet, odpoledne zaklepal poněkud nesměle na dveře starostova bytu. Uvítali jej všichni vlídně, a v očích Věřiných zakmitl se záblesk radosti.

Brzy se rozproudil hovor, a Hrubek se přestal ostýchat. A když se ho paní starostová otázala, jak se mu v Okřínově líbí, odpověděl, že je celkem spokojen.

„Kromě snad s těmi poměry ve sboru,“ doložil starosta s úsměvem. „Bylo by ovšem nejlépe, kdyby zavládla jednomyslnost, ale to není tak snadné. Odchylná mínění budou vždy. A mou zásadou jest, ponechat každému jeho přesvědčení. Nemá-li kdo přesvědčení správné, musí se čekat, až k němu vlastní zkušeností dospěje. Nutiti se to nedá. Já na příklad jsem bez vyznání, moje paní je v církvi československé, děti jsou katolické, a přece se dobře snášíme. A proč by to ne mohlo býti všude? Tahle různost v náboženství není nic nového. Kde žijí spolu katolíci a evangelíci, bývaly dosti časté manželské sňatky smíšené; muž byl katolík, žena evangelička, nebo naopak, a přece se dobře snášeli. Proč by tak nemělo být i teď?“

„Ano, když si navzájem u vykonávání náboženských povinností nepřekáželi a měli v úctě přesvědčení jeden druhého,“ poznamenal Hrubek. „Pak to bylo možné.“

„A to jest právě mojí zásadou,“ řekl starosta, „aby každý ponechal jinému jeho přesvědčení; pak by byla všude svornost.“

Hrubek posud sám takových smíšených manželstev nepoznal, a pan starosta mu nepověděl, že všude takové svornosti nebylo, naopak, že namnoze byly mrzutosti pro náboženství, a aby byl pokoj, že ustupovala a slevovala ze svých zásad často strana katolická. Církev činí na př. při takovém sňatku podmínku, aby děti byly vychovány po katolicku, ale mnohdy se stávalo,

že otec evangelík nebo matka evangelička tomuto závazku nedostáli, a chlapci byli vychováni v náboženství otcově, a dívky v matčině.

A v rodině pana starosty byla „svornost“ podobná. Pan starosta, jsa bez vyznání, ovšem žádných náboženských povinností neměl; jeho paní, dokud byla katoličkou, do katolického kostela nechodila a teď rovněž nechodila do modlitebny československé. Děti byly posud v církvi katolické, ale do kostela nechodily, protože jich tam rodiče neposílali. A pan starosta tvrdil, že nebude činiti na děti žádného nátlaku; až vyrostou, ať si dělají dle svého rozumu a přesvědčení, zůstanou-li v církvi, že jim nebude brániti, a vystoupí-li z ní, také ne, a tak že je to správné.

Kdo mnoho nepřemýšlí, snadno by tomu uvěřil. Zatím však, když rodiče nemají děti k tomu aby konyaly své náboženské povinnosti, je to již nátlak, aby příkázání církve neuznávaly a tím se jí odcizovaly.

Jak dovedou ti nepřátelé církve zdánlivě pěkně a přesvědčivě mluvit! Hrubek sice starostovi neodporoval, jsa u něho návštěvou, ale soudil docela jinak. Věděl dobře, že skutečná pravda jest a může býti jen jedna. a každého že jest povinností, aby skutečnou pravdu hledal.

Hodně dlouho se zdržel Hrubek u starostů, a když odcházel, zvali jej k opětné návštěvě.

Věra za ním vyšla do chodby. S prosebným pohledem mu podávala uzavřený dopis a otázala se: „Přečteš si to?“

Neřekl ničeho, ale dopis přijal a rozloučiv se s ní krátce, odešel. Byl zase jako pomaten.

Doma hned jal se čísti dopis. Věra jej znovu prosila za odpuštění a ujišťovala jej, že ji ke všemu vedla jen její láska k němu. „A pro tu lásku mi odpust.“ psala. „Což jsi ke mně necítil dříve žádné náklonnosti? Vždyť si tak rád se mnou vždycky setkal, tak přívětivě jsi se mnou hovořil. Mýlila jsem se snad? Domnívala jsem se, že rozumíš mým citům, a proto mne tak bolestně dojalo, když jsi vstoupil do semináře. Viděla jsem, že je po mém štěstí veta, a co jsem potom učinila, učinila jsem ze zoufalství. Můžeš mi proto za-

zlívati? Kdybys cítil ke mně, co já k Tobě, rozuměl bys tomu a neodsuzoval bys mne.

Nyní jsi volný, a přece se mi vyhýbáš. Nevíš, jak ráda bych si s Tebou pohovořila. Mám toho tolik na srdci, co bych Ti chtěla říci. Prosim Tě o to. Ve středu asi o páté hodině odpoledne budu čekati na místě, kde jsme se posledně sešli. Všedního dne tam nikdo nebývá. Vidí, že tam přijdeš? Bude to naše první schůzka, a chceš-li, ať je třeba i poslední. Jenom aspoň ještě jednou chci Tě viděti, s Tebou promluvit, a pak se spokojím s tvým rozhodnutím. Další bude záležeti jenom na Tobě. Těší se na Tebe

Tvá upřímná Věra.“

Kdyby byl Hrubek býval znalcem lidských povah, byl by poznal, že v celém tom dopise ani jediné slovo nebylo upřímné. Tak by nedovedla psáti dívka, která by si byla vědoma povinnosti k sobě samé, své cti a dobré pověsti. Tak mohla psáti jen vypočítavá koketa, osoba prázdná studu. Ale jeho nezkušenost toho neprohlédla; věřil svatosvatě, že Věra je do něho až šíleně zamilována a pro něj se souží. I kdyby sám k ní necítil náklonnosti, musil by míti s ní útrpnost.

Ale říká se, že soucit jest prvním krokem k lásce. A tak bylo také u Hrubka. Stále si představoval Věru s tím prosebným pohledem, s jakým mu podávala dopis. Měl býti k ní tak zatvrzelým a nevyhověti jejímu přání? Ale ne, to nebylo pouhé přání, to byla úpěnlivá prosba, byl to žalostný výkřik jejího zraněného srdce.

Ne, tak kruté se k ní zachováti nemůže. Miluje-li ho tak, jak jej ujišťuje stále a stále, pak není tím vinna, nemůže za to. A sejde-li se s ní, proto ještě nemusí s ní začínati nějaké důvěrné známosti, vždyť ona sama to píše, chce ho jenom ještě jednou viděti. Ne, nemůže ji oslyšeti.

A lehkověrný Hrubek se odhodlal, že se ke schůzce dostaví.

V určenou hodinu vyšel z domu a kráčel za město. Opoдал před sebou uviděl blížiti se k lesíku ženskou postavu. Byla to patrně Věra. Zrychlil krok, aby ji nechal dlouho čekati. Za chvíli se v lese setkali.

„Tedy jsi přece přišel!“ řekla, tisknouc mu vřele ruku. „Jak jsem šťastna!“ A po těchto slovech následoval tichý povzdech.

Podíval se na ni, a srdce mu silněji zabušilo. Věra byla ve svém úpravném obleku roztomilá. Z jejích očí zírala úplná oddanost k němu. Byl rozčilen a nevěděl, co by na její slova řekl.

„Bude toto naše setkání poslední?“ otázala se ho a zase naň upřela prosebný pohled.

„Co pak důležitého jsi mi chtěla říci?“ otázal se jí poněkud stísněným hlasem.

„Proč mi neodpovídáš na mou otázku?“ zeptala se zase smutným hlasem; „či tak velice pospícháš?“

Touto otázkou jej opět uvedla v rozpaky. „Nepospíchám,“ odpověděl, „ale když jsi psala, že bys ráda se mnou mluvila —“

„Ovšem, ale snad nemyslíš, že o nějaké obchodní záležitosti, abychom ji brzy odbyli,“ pokusila se zažertovati.

Usmál se tomu také. „To ovšem nemyslím,“ řekl, „ale když jsi chtěla se mnou mluvit, tedy poslouchám.“

„Mohla bych ti říci jen to, co jsem ti psala,“ odpovíděla. Učinila jsem ti vyznání, ovšem s velikým sebezapřením, když jsi mi nemohl nebo nechtěl rozumět, a nyní tedy čekám na tvou odpověď, a snad mi uvěříš, že čekám dychtivě, jaká bude. Což necítíš ke mně ani trochu náklonnosti?“

„Věro,“ odvětil Hrubek vážně, „i kdybych tě měl sebe více rád, zůstane mezi námi vždycky hráz, která by bránila našemu sblížení.“

„Co tím myslíš — jaká hráz by to byla?“

„Tou hrází jest náboženství.“

„Ach, ty tedy již víš — —?“ Věra neodpověděla.

„Co bych měl vědět?“ tázal se překvapen.

„Že jsem přestoupila k československé církvi. Kdo pak ti to pověděl?“

„To mi nikdo nepověděl a tedy o tom nevím. Či jsi to skutečně učinila?“ otázal se Hrubek.

„Ano, a nemám příčiny, abych ti to tajila. Přihlásila jsem se před několika dny zde. Naši doma by to také učinili, ale nemohou se k tomu odhodlati, protože

by to ve vsi nadělalo mnoho hluku. Byli by asi sami. Zde v městě jest jinak. Však to asi nebude dlouho trvati, a otevrou se oči lidem i ve vesnicích. Takové přežilé věci, jakým učí Římská církev, nemohou již dlouho potrvati.“

„Jak to mluvíš, Věro? Tedy jsi se stala odpadlicí?“ lekal se Hrubek. „Toho bych byl od tebe neočekával, ačkoli jsem věděl, jaká je ve vaší rodině náboženská lhostejnost. Proč jsi to udělala?“

„Protože je to moje přesvědčení. Mým přesvědčením bylo, že církvi katolické je třeba oprav. Ale staral se o to někdo? Až se našli přece někteří kněží —“

„Kterí odpadli jako nyní ty,“ přerušil ji Hrubek. „A víš, proč jich nejvíce odpadlo? K vůli ženským.“

„A což na tom!“ odpověděla Věra. „Nemohli za to, že až později, v usedlejšímu věku, poznali to kruté přikázání církve, že kněz si nesmí založiti svůj rodinný krb. Prosím tě, jak můžeš něco takového schvalovati? A což ti kněží nestudovali bohosloví? Rozumíš tomu snad lépe než oni? Vždyť jsi ani všechny ročníky semináře neprošel. A když se o takové rozumné opravy zasazovali, církev jich neslyšela. Tedy učinili rozhodný krok a vystoupili. Co mi na to odpovíš? Odsuzuješ je také?“

„Odsuzuji je, že se dali svěsti. Proč ukazuješ na ně, proč ne na ty pravověrné a statečné kněze, kteří v církvi setrvali?“

„Nu proč bychom se o to přeli,“ řekla Věra. „Každý jedná dle svého přesvědčení, a já jsem jednala také. V tom se držím zásad svého strýce. Ať každý jedná dle svého přesvědčení a jinému nezazlívá, je-li smýšlení odchylného. A ty jsi jeho mínění také schvaloval.“

„Tak docela ne, jak se domníváš, Věro. Ale neslušelo se, abych při návštěvě vedl s tvým strýcem nějakou hádku, třeba v dobrotě.“

„Ale proč bychom o tom mluvili, Oldřichu,“ řekla Věra; „ty máš své přesvědčení a já také. Ani mi na mysl nepřipadá, abych tě sváděla, abys z církve vystoupil, jako jsem učinila já. Jen v ní zůstaň a já budu vždycky tvé přesvědčení míti v úctě. Já zase mám

útěchu v tom, že jsem se nedopustila ničeho zlého. Máme přece kněze, kteří byli řádně vysvěceni.“

„Ale odpadli a byli svého úřadu zbaveni.“

„Nicméně jejich výkony platí,“ namítala Věra. „O tom jsem se již poučila. Platné jsou i svátosti, které udílejí.“

„Ale hřeší, když tak činí,“ upozorňoval Věru Hrubek.

„Kdo mi to dokáže?“ odvětila Věra. „Kdo mě přesvědčí, že nemají pravdu oni a že mají pravdu ti, kteří v církvi zůstali?“

„Milá Věro, mluvíš jako všichni odpadlíci. Zapomínáš, že Kristus Pán ustanovil církvi nejvyšší hlavu, které vy odpadlíci neuznáváte, které neposloucháte, ačkoliv on to nařídil slovy: Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá. — A ty bys chtěla, abychom se sblížili? Ani pomyšlení! Odpadnouti od víry — to je něco hrozného.“

Viděla na něm, že je skutečně rozrušen; zbledl jako stěna, a to v ní vzbudilo domněnku, že přece mu není lhostejnou, neboť kdyby mu na ní nic nezáleželo, proč by se tak rmoutil, že vystoupila z církve? Hned jí kmitla hlavou šťastná myšlenka.

„Mám tě ráda, Oldřichu tolik ráda!“ řekla úlisně. „A abys tomu věřil — ráda se zřeknu svého přesvědčení k vůli tobě a vrátím se do katolické církve.“

„A budeš měniti víru jako kabát — jak činí všichni bezcharakterní lidé, kteří vůbec žádného přesvědčení nemají!“ řekl Hrubek s opovržením. „Nyní jsem tě teprve poznal. S Bohem navždy — a neopovaž se mne ještě obtěžovati nějakým dopisem nebo vzkazem.“

Po těch slovech rychle odcházel.

VIII.

Ještě snad nikdy nebyl Hrubek tak rozrušen jako toho dne. Ani když ze semináře odcházel, nebylo mu tak.

„Co jsem to jen myslil!“ udeřil se do čela. „To je bídáctví! Teprve teď se mi otevřely oči, teď jsem ji poznal! A já blázen jsem se domníval naléztí v ní

nějaký ušlechtilý cit. — Teď teprve jsem vyléčen na vždycky.“

Až se zachvěl, když pomyslí, že se již řítí do propasti. Aby se tak byl dal k ní připoutati, kam by to bylo vedlo? Snad aby se stal mužem osoby, která neměla ani za mák náboženství v duši! A co by tomu řekla jeho zbožná matka, příbuzní a pan farář! Konečně snad by ho ta frejírka ještě sváděla k odpadu od víry, jeho, bývalého bohoslovce! Ani dost málo o tom nepochyboval, vždyť se o to pokusila již tím dopisem do Prahy zaslaným, který se mu stal tak osudným.

Poznal Hrubek sám na sobě, jak člověk, není-li dosti ostražitý, klesá hloub a hloub, třeba jen po malých stupních, ale klesá, až klesne hodně hluboko, i do propasti, aniž pozoroval, jak klesá.

A cítil, že to, co dnes zažil, byla taková zkouška ohněm, ve které, bohudík, zvítězil a z níž vyšel zdrav.

Tak přemýšlel, když se vrátil do svého bytu, a po tom přemýšlení, poklekl a modlil se tak vroucně, jako snad ještě nikdy. Byl jist, že tentokráte sám Bůh byl při něm. „Moje drahá, dobrá matka — ta se jistě za mne modlila!“ pomyslí si. A při té vzpomínce se zase hanbil sám před sebou a vyčítal si, že tu dobrou matku tak zarmoutil. A což kdyby znala všechno dopodrobna!

A hanbil se sám před sebou i za svou slabost. Teprve lidská špatnost mu musila ukázati, jak taková slabost je hříšná.

A při tom všem bylo mu tak blaze, jako kdyby veliká tíže se mu svalila s prsou. Cítil se tak volným, jako kdyby se byl vyprostil z nějaké vazby nebo zajetí. Jinak se teď díval na všechno kolem sebe, již mu nezáleželo na starostovi ani na učitelích, kteří se odřekli víry a s vysoka s úsměškem na něj pohlíželi, nazývají jej „páterem vyklouzem“. Nic si z jejich úsměšků nedělal. —

Ve škole se chystaly změny. Pan Němčický podal žádost o místo řídícího učitele na škole v blízké obci, a pan řídící už měl podanou žádost o pensi.

„To zde budete mít po prázdninách pěkné poměry!“ řekl pan Němčický Hrubkovi.

„Kdyby sem přišli jiní dva takového smýšlení, jako jste vy, nebylo by ještě tak zle,“ odvětil Hrubek.

„Můj milý, můžete se připravit na nejhorší,“ řekl Němčický. „Na místo řídícího zde si dělá naději Sobola. Proto děkuji Pánu Bohu, že se odtud dostanu. Víte dobře, jak mne má rád.“

„A má skutečně naději?“

„Starosta mu je na ruku; to víte, vrána k vráně sedá, a rovný rovného si hledá.“

„Nu,“ řekl Hrubek, „do prázdnin máme ještě několik neděl, a prázdniny jsou dlouhé; kdo ví, zda li zde po prázdninách budu.“

„Tak? Máte naději dostati se jinam?“

„Kdo ví, co se do té doby stane,“ usmál se Hrubek. —

O Svatodušních svátcích se podíval zase domů. Potěšil se vida, že matka se zase zotavila.

Měla radost, že ho zase vidí, a zahrnula jej otázkami. Viděla, že je spokojen, ale přece si tajně povzdychla.

Zase šli spolu do kostela, a po službách Božích zašel Hrubek k panu faráři.

„I pěkně vítám — jak pak se máte?“ uvítal jej pan farář. „Ale nejdříve vám povím novinu. Včera jsem dostal oznámení od hejtmanství, že Tovara s celou rodinou přestoupil k československé církvi, vlastně Věra i její bratr vystoupili už dříve. Hospodyně sice dlouho odporovala, ale muž nepovolil, a dal ji odepsati proti její vůli. Věra prý odjela kamsi k příbuzným, ale nikdo neví kam.“

„Je v Okřínově, a že už dříve odpadla od církve, to je mi známo,“ sděloval Hrubek.

„Není možná!“ divil se pan farář; „má tam příbuzné?“

„Ano, její strýc, prý Tovarův bratranec, je bez vyznání, a jeho manželka přestoupila k církvi československé. A nešťastnou náhodou je ten Věřin strýc starostou a předsedou místní školní rady.“

„I podívejme se!“ zvolal pan farář. „Ale poslouchejte, nejela tam Věra vlastně za vámi?“

„Dost možná,“ přisvědčil Hrubek. „Aspoň mne velice k sobě lákala. Mně bylo úzko, když mne starosta pozval na návštěvu. Že mi mohl být nebezpečným, kdybych si ho rozhněval, to ráčíte uznati. Nu, povím to celé dopodrobna a nevynechám ani slova.“

Pan farář ho se zájmem vyslechl, a potom se radostně usmál. „Jste skutečný hrdina,“ pochválil ho. „To byla zkouška! A nyní jste tedy vyléčen?“

„Uplně, důstojný pane. A račte mi věriti, že bych se byl nedal k té návštěvě pohnouti, kdyby to nebyl právě starosta. Ale poznal jsem, že si učitel nesmí takové veličiny pohněvati.“

„V tom vám dávám za pravdu,“ řekl kněz. „Ostatně — už nejste v semináři, jste volný a mohl jste si tedy s ní známost udělati — ovšem, že bych vám k takové známosti nikdy neradil — ale vy jste přece odolal jejím nástrahám. Vidím, že jste statečný.“

„Chraň Pán Bůh! I kdybych se chtěl oženiti, Věra by se nikdy nestala mou ženou. Teď jsem poznal, že je to špatná osoba. Jenom něco ještě mi není jasné, totiž, kdo napsal ten udavačský dopis. Věra tvrdí, že ona to nebyla.“

Pan farář se usmál. „Víte, že nerad někomu křivdím, ale Věre je to docela podobno. Já vám povím, jak to je. Její tatík je zadlužen až po krk, a povídá se, že statek neudrží. A léta utíkají, Věra by se ráda vdala. Dříve se dívala hodně vysoko a byla by ráda sebrala nějakého vyššího úředníka. Teď, když vidí, že velkého věna nedostane, hodně slevila. Československý kněz by jí byl dobrý a učitel také. Proto vám házela udici — ěmi dopisy. Jsem ji st, že psala oba, pro všechny případ. Myslila si bezpochyby, že jí přece nesednete na lep, abyste se stal knězem a pak od víry odpadl, a proto napsala i ten druhý, očekávajíc, že následkem toho asi budete propuštěn a pak že se dáte od ní chytiti spíše.“

„To je pravda, už sám o tom nepochybuji. Ale to si dělala marné naděje. Račte mi uvěřiti, důstojný pane, kdybych se nyní mohl vrátiti do semináře, že bych v žádném případě již takové lehkomyšlnosti nedopustil. Teď vím, co může způsobiti hříšná zvědavost.“

„Nu, jakáž pomoc!“ řekl pan farář. „Snad budete v učitelském povolání také spokojen.“

„Což, povolání samo je krásné,“ odvětil Hrubek, „ale v té společnosti, v jaké jsem se ocitl, spokojen býti nemohu. Tomu bych nikdy nezvykl. Společnost nevěrců! V té nebudu.“

„A nemohl bych přece ještě býti knězem, důstojný pane?“ otázal se po krátkém pomlčení.

„Do semináře byste už přijat nebyl,“ vrtěl pan farář hlavou. „Či přemýšlel jste snad, jakým způsobem by se to mohlo státi?“

„Což — nemohl bych býti přijat do některého řádu?“ otázal se Hrubek nesměle.

„Do řádu? Odhodlal byste se jíti do kláštera?“ tázal se pan farář překvapen.

„Ano, přemýšlel jsem o tom, důstojný pane, a doufám, že by mi Pán Bůh udělil k tomu potřebné síly — modlil bych se za to. Nežli jsem vstoupil do semináře, nepoznal jsem svět, ačkoli jsem v něm žil. Až teď, za ten rok, jsem jej poznal se všemi jeho špatnostmi. Chodili také do semináře na přednášky klerikové z klášterů, často jsem s nimi hovořil, vyprávěli mi o životě řeholním, a někdy se ve mně ozvala touha po něm, ovšem jen tak nejasná, neurčitá — ale nyní, když to všechno rozvažuji, ten úmysl se ve mně ustálil. Kdyby to bylo možno, pokládal bych se za šťastného. Jsem si vědom své posavadní chyby, byla to slabost, ale myslím, že jsem z ní vyléčen. Boj s pokušením člověka posílí.“

„Inu, je-li to skutečně vaším přáním, učiním pro vás, co bude možno,“ slíbil pan farář. „Ale zkoumejte ještě dobře sám sebe, vzal byste na sebe ještě těžší povinnosti, než má kněz neřeholník. Do prázdnin ještě přemýšlejte, já zatím se budu poptávat. Ale nezapomeňte na matku, zdali by k tomu svolila.“

„Ó, tím jsem jist, důstojný pane,“ odvětil Hrubek. „Maminka bude šťastna, když budu knězem; pozoruji na ní, že ji to přece rmoutí, že byla ve své naději zklamána, ačkoli se již ani slovem nezmiňuje.“

„Nuže, jak pravím, jen se ještě zkoumejte. A když panímáma bude souhlasiti, pak se dáme do práce. Za-

tím ještě se jí na to netažte, až budeme mít jistotu, že byste byl přijat. Pán Bůh vás v tom předsevzetí posiluj.“

Hrubek odcházel z fary potěšen. Už se sotva mohl dočkati prázdnin. Když se vrátil do Okřínova, pan řídící mu vyprávěl novinu. „Máme zde kus ostudy,“ pravil. „U Sobolů bývaly často různice. Sobola se často zapomínal, přicházel domů z hospody až po půlnoci. Toť se rozumí, že to ženě nemůže býti milé. A teď se proslýchá, že se Sobola dá se ženou rozvést. Ono se teď děje všelicos, ale rozvod se zde posud neudál. První jej tedy provede pokrokový učitel.“

„Tohle je přímo neuvěřitelné!“ řekl Hrubek.

„Nedivte se tomu,“ odvětil pan řídící, „člověk, který odhodí náboženství, je schopen všeho.“

„Něco takového bych byl od něho přece neočekával,“ vrtěl Hrubek hlavou. „Už pro lidské řeči by si to měl rozvážit.“

Pan řídící mávnul rukou. „Stud je u takových lidí už to poslední. Ale ono je v tom asi ještě něco jiného. Tyto dny byla zde v hostinci, kde je Sobola denním hostem, teneční zábava. Byli tam také starostovi s nějakou svou příbuznou, a té prý Sobola ani z rukou nepustil, až si toho lidé povšimli a mluvili o tom. Dověděla se to také paní Sobolová, neboť ji Sobola s sebou do zábavy nevzal, a byl proto křik. A tu prý se rozkřikl Sobola na ženu, že se nedá od ní týrati, a pohrozil jí rozvodem.“

„A mají Sobolovi děti?“ tázal se Hrubek.

„Mají sedmiletou dcerušku. Ale to hodnému tatíkovu překážeti nebude; jak ho znám, provede nejspíše svou. Ani nevíte, jak jsem rád, že již půjdu do pense,“ těšil se pan řídící; „tohohle bych se ve službě nerad dočkal.“

A pověst nelhala. Za nedlouho si najal Sobola sám pro sebe byt, do něhož si dal přestěhovati část nábytku, a od ženy se odstěhoval. Tak provedl rozvod zatím sám, ještě než o něm rozhodl soud. Na stravu chodil do hostince, ale býval také často hostem u starostů. Ve městě se o tom mnoho mluvilo.

Poslední den před prázdninami rozloučil se pan řídící s dětmi i s učiteli. Také pan Němčický se se všemi loučil. Loučení s odpadlíky bylo ovšem jen chladné.

„A já asi již také sem nepřijdu,“ řekl Hrubek a podával na rozloučenou ruku všem, s nimiž se blíže stýkal.

„Jakže, obdržel jste již místo jinde?“ otázal se ho Němčický. „Kam pak půjdete?“

„Ještě nevím, ale do školy už asi sotva.“

„Tedy už máte učitelování dost?“ usmál se Němčický. „Nu, nedivím se vám, časy se změnily, už není to, co bývalo. Promiňte, nic mi do toho není, ale myslím si, že jste chybil, když jste vystoupil ze semináře. Snad toho budete někdy litovati.“

Hrubek se jen usmál. Ještě nevěděl jistoty, a proto ničeho neřekl.

Jakmile přijel domů, hned pospíchal na faru.

„Nuže, jak jste se rozhodl?“ otázal se ho pan farář.

„Setrvám při mém úmyslu, důstojný pane,“ odvětil Hrubek; „čím dále, tím více se v něm utvrzuji.“

„Tedy vám mohu sdělití radostnou zprávu,“ řekl pan farář. „Taková věc se nejlépe projedná ústně, a proto jsem si zajel do Prahy, abych promluvil s panem provinciálem jednoho řádu. Studovali jsme spolu a od té doby jsme stále dobrými přáteli. Vypověděl jsem mu všechno, co se s vámi událo, ničeho mu nezatajiv. Pak jsem mu přednesl vaši žádost. Chvilí se rozmýšlel, ale když jsem se za vás zaručil, že budete řádným řeholníkem, slíbil mi, že vás přijme. Je to řád misionářský. Tedy si to ještě rozmyslete.“

„Nemusím se již rozmýšletí, důstojný pane, neboť jsem právě do takového řádu právě přijít si přál,“ řekl Hrubek.

„Nuže, otažte se matky, zdali svoluje, a pak si ještě vyžádejte vysvědčení od pana děkana v Okřínově, kde jste působil poslední rok jako učitel. Pak si napíšíte žádost a sám ji odevzáte panu provinciálovi, který vás chce dříve poznati.“

„Zaplať Pán Bůh, důstojný pane,“ děkoval Hrubek. A skoro už neměl na fare stání. Za chvíli spěchal domů.

„Co pak, že jsi se vrátil tak brzy?“ tázala se panímáma.

Syn se nějak tajemně usmíval. „Maminko,“ řekl, „přála byste si ještě, abych byl knězem?“

„Zda-li bych si toho přála?“ zvolala panímáma vzrušeně. „Můj Bože, to by bylo mé nejvroucnější přání. Ale vždyť přece už ti páni představení v semináři řekli, že se k tomu nehodíš.“

„Od té doby se všelico změnilo, maminko,“ řekl syn. „Snad bych se mohl stát knězem řeholním, kdybych vstoupil do některého kláštera. Nebyla byste proti tomu?“

Panímámě už zářily oči radostí. „Já tomu tak dobře nerozumím, synáčku,“ pravila. „A ví o tom pan farář?“

„Ovšem, že ví. A byl tak dobrý, že se poptával, zda-li bych mohl býti do jednoho řádu přijat, a dostal odpověď příznivou.“

„Inu, když to ví pan farář a sám se ti o to stará, pak je to jistě prospěšné a Pánu Bohu milé. Snad je to jedno, jakým knězem budeš. Mši svatou také budeš sloužiti?“

„Ovšem že, maminko; to jest předním úkonem a také povinností kněze. To jenom, že bych měl ještě také jiné povinnosti, neměl bych vlastního jmění, musil bych býti poslušen svých představených a žil bych v klášteře.“

„Na faře bys tedy nebyl?“

„Také mají některé řády fary, ale některé jich nemají. Ale služby Boží konají všichni řeholní kněží a zpovídají i kázají.“

„A co jinak dělají ti velební páni, když nejsou na farách?“

„Mají všichni dosti práce, maminko. Teď je nedostatek kněží, a proto mnozí vyučují náboženství ve školách. A jiní zase konají misie na rozličných místech, kam jsou zváni.“

„Tak to jsou ti páni misionáři?“ řekla panímáma. „Tady byla svatá misie před několika roky — ty jsi tenkrát nebyl doma, byl jsi na školách, a to si lidé pochvalovali. Bylo jim až do pláče, když ti velební páni se loučili. A ty bys byl takovým velebným pánem?“

„Ano, maminko, když mi dovolíte.“

„Jak pak bych nedovolila! Do smrti bych za to Pánu Bohu děkovala. — A kdy pak bys tam šel?“

„Po prázdninách, jak Pán Bůh dá, budu li přijat. Pak bych konal rok noviciát, jak se tomu říká, to je příprava k řeholnímu životu. Potom bych dostudoval poslední rok bohosloví a pak bych byl vysvěcen na kněze“

„I jen to udělej, synáčku zlatý — přece by tedy Pán Bůh moje prosby vyslyšel. — Ale to bych tě snad už potom nikdy neuviděla?“ otázala se panímáma poněkud s obavou.

„Ten první rok asi ne,“ odvětil syn. „Ale pak je dovoleno příbuzným, aby občas řeholníka navštívili.“

Panímáma byla spokojena, a Hrubek si dojel po málo dnech k panu děkanovi do Okřínova, aby si od něho vyžádal vysvědčení za poslední rok. Pan děkan mu je ochotně napsal a velice jej pochválil.

„Nedívím se vám, že se vám zde v takové společnosti nelíbilo,“ pravil. „Pro mne bývalo vyučování náboženství vždycky radostí, ale teď jsem věru rád, že do školy nemusím. Pán Bůh vás posiluj — dobře děláte. A pozdravujte pana faráře.“

Hrubek poděkoval, a jakmile se vrátil domů, hned napsal žádost o přijetí do řádu. Pan farář připsal na ni doporučení, a on se vydal hned na cestu do Prahy.

Srdce mu tlouklo očekáváním a nejistotou, když krácel klášterní chodbou k bytu pana provinciála, kam mu byl řeholní bratr ukázal.

Po malé chvíli stál před knězem milého, úctyhodného vzezření. Pozdraviv podával mu žádost.

„Vy jste zajisté ten pan Hrubek, o němž mi psal pan farář Všebor,“ řekl pan provinciál, nahlížeje do listin. „Je mi o vás všechno známo. Neodsuzuji vás pro tu neopatrnost, které jste se dopustil, a milerád vás do řádu přijmu, ukážete-li, že máte dosti síly, a dobré vůle, abyste vy sám sebe poznal a prozkoumal, zda-li se k řeholnímu stavu hodíte. Uvážil jste všechno náležitě?“

„Uvážil, veledůstojný pane, mám nejlepší vůli státí se řeholníkem a doufám, že mi Bůh udělí k tomu svou milost.“

„Nuže, budete do noviciátu přijat,“ řekl pan provinciál, „ostatní pak bude záležeti na vás. Panu faráři oznámím, kterého dne se máte dostavití.“

Hrubek poděkoval, a po několika hodinách už jej zase vlak unášel k domovu.

Ačkoli se již počínalo šeriti, když došel do vsi, přece ještě zašel na faru, aby sdělil panu faráři výsledek své cesty.

„Ano, noviciát je přípravou,“ řekl pan farář, když jej vyslechl, „a vy začnete hned konati přípravy k tomu noviciátu: pokorou a vroucí modlitbou.“

A Hrubek uposlechl. Dlouho se zbožně modlil toho večera. A také se zbožně modlila jeho dobrá matka, děkujíc Bohu, že jí dal zase novou naději, že její syn se přece stane knězem, pracovníkem na jeho vinici.

Hned příštího dne oznámil Hrubek písemně okresnímu školnímu výboru, že se učitelského místa v Okří nově vzdává a ze školní služby vystupuje.

IX.

Ještě jednou si zajel Hrubek do Okřínova, aby si odvezl své věci. Při tom se také rozloučil s panem děkanem a s panem řídícím Čípkem, který se už také chystal k stěhování.

Rád Hrubka uviděl, a byl nemálo překvapen jeho sdělením, že vstoupí do řádu, ale jeho úmysl schválil.

„Bude to zde čím dále, tím horší,“ řekl. „Sobola už je se ženou rozveden. Jako důvod k rozvodu udal, že k ní cítí nepřekonatelný odpor. Ona k rozvodu svolila, protože život s ním byl pro ni pravým peklem. Odstěhuje prý se s dítětem ke svým rodičům; její otec je v krajském městě úředníkem. Sobola prý počká, až bude moci provést i rozluky, a pak prý se zase ožení, ovšem občansky. A povídá se už, že si vezme starostovu příbuznou. Ta osoba nemá kousek studu; veřejně s ním chodí a dochází k němu do bytu.“

Hrubek nad tou zprávou ztrnul. Až se otrásl hrůzou, když pomyslel, jaká to osoba jej k sobě lákala. Už považoval přímo za hřích, aby na to vpomínal.

„A jak bude s místem po vás,“ pane řídící?“ otázal se. „Dostane je Sobola?“

„Prozatímne už je jmenován,“ odpověděl pan řídící. „Obdrží-li je, není ještě jisto, ale bezpochyby se tak stane. Je známo, že se ho ujímá starosta, a proto si každý rozmyslí, aby sem žádal; ví, že by měl ve starostovi nepřítele. A tak se může stát, že zde ve škole bude ‚divoké manželství‘. To bude pěkný pořádek.“

„Tím více jsem rád, že jsem se z takových poměrů vyprostil,“ řekl Hrubek.

Rozloučili se srdečně, přejíce si navzájem štěstí.

Po málo dnech došlo pana faráře od pana provinciála pro Hrubka sdělení, kdy se má dostavit do kláštera. V určený den se vypravil na cestu, se všemi se srdečně rozloučiv.

„Ten rok se mi bude po tobě stýskati,“ řekla panímáma, pozhnavši jej křížem. Slzy se jí leskly v očích, ale z těch slz zářila radost. „Pán Bůh tě provázej.“

A stýskalo se panímámě skutečně, ale necítila žádné tísně, spíše to byla jenom jakási radostná nedočkavost, stesk po radosti, která ji čekala, až zase syna uvidí.

Občas si počkala na pana faráře, když šla z kostela. Věděla, že si dopisuje s provinciálem, a že jí může něco sdělit o synovi; snad se přece pan provinciál v dopisech o něm zmiňuje.

„Všecko je v pořádku, panímámo,“ řekl jí vždycky pan farář. „Pan provinciál si ho chválí, že je hodný a zbožný; budete z něho mít jistě radost. A dlouho li ten čas neuteče!“

Oldřich se věnoval pouze svým povinnostem. Na minulost ani nevzpomínal, ta byla za ním, nesměla ho vyrušovati. Jenom za své příbuzné se denně modlil a zvláště za matku, aby mu ji Pán Bůh dlouho zachoval.

Neměl ani tušení, co se děje zatím v jeho rodišti, a pan farář, který mu časem poslal krátký dopis, aby jej povzbudil k dobrému, se mu o ničem nezmiňoval, aby ho nevyrušoval.

Povídalo se, že Tovara prodává statek. Odstěhuje prý se někam na blízko k synovi. A Věra prý se bude vdávati, má známost s nějakým učitelem v Okřínově, ..

který prý se brzy stane řídícím. Jaká „svatba“ to měla být, už je čtenářům známo.

Tovara si vykračoval hrdě jako jindy, ale jeho panímáma byla velice sklíčená a s nikým se nedávala do hovoru. Tušilo se, že se u nich něco vážného stalo.

Nebylo to nic veselého. Tovara prodával statek, protože musil. Byl už tak zadlužen, že ho nemohl udržeti, nebyl ani s to, aby zaplatil úroky. Viděl, že ~~kus~~ zachrániti aspoň to, co se zachrániti ještě mohlo, aby Věra neodešla z domova s prázdnýma rukama.

Když už mu začínalo býti hodně zle, dojel ke svému příbuznému, starostovi v Okřínově, jemuž byl před lety zapůjčil peníze. Ale ten nebyl k zaplacení ani dost málo ochoten. Vypočítal mu, co by mohl požadovati na něm za to, že měl u sebe tři roky Věru, kterou Tovarovi dali na tu dobu do města, aby tam chodila do ústavu a navykla městským poměrům. A teď že je zase už nějaký čas u nich, a že by toho snad Tovarovi nežádali zadarmo.

A tak byl Tovara odbyt. Při tom se dověděl, že má Věra známost s rozvedeným mužem, ale jemu to proti mysli nebylo. Jen když Věra bude nějak zaopatřena, a rozvedený muž nebude aspoň žádati velkého věna; to bylo u Tovy to hlavní.

Hledal tedy na statek kupce a obrátil se na syna, jemuž vypsál pravdivě, v jakých nesnázích se ocitl, a žádal ho, aby mu opatřil místo nějakého správce; známosti snad že má.

Syn mu odepsal, že se pokusí, aby něco našel, ale doložil, že tatínek měl lépe hospodařiti a pamatovati na stará léta. Místo mu však přece našel na malém dvorci, kde měl býti Tovara dle jména správcem, ale vlastně byl jen trochu „vyšším“ šafářem.

Tovarova zvěděvši, jaký „sňatek“ míní dcera uzavřítí, byla proti tomu, ale muž ji zakřikl, aby byla ráda, že se Věra provdá aspoň tak. Ty staré předsudky že se už odkládají, a nikdo se nad tím nepozastavuje. Nebude Věra první ani poslední, která se tak provdá.

„Ale na dlouho-li!“ namítala hospodyně. „Člověk, který nebyl věren ženě, s níž byl řádně oddán, nebude věren ani druhé.“

„To bude pak její věcí, aby si jej udržela,“ odvětil muž tvrdě a bezstarostně, jakoby mu na vlastní dceři nezáleželo.

Jakmile se paní Sobolová z Okřínova odstěhovala, ubytovala se Věra u jejího muže. Chtěli žít spolu zatím „jen tak“, nežli se provede s jeho ženou rozluka. A vedli život veselý; nescházeli při žádné zábavě, vždyť neměli starostí než o sebe, proč by tedy neužívali světa, pokud jsou mladí. Že mnozí lidé na ně pohlíželi s úsměškem, ano někteří i s opovržením, z toho si ničeho nedělali. Teď je rozvod přece dovolen a není žádnou hanbou. Však nebudou oni poslední. Už se proslýchalo i o jiných manželech, že jsou mezi nimi různé, a u některých že asi dojde k rozvodu.

A stalo se, jak pan řídící předvídal. Sobola byl ustanoven prozatím jeho nástupcem a hned se přestěhoval do školy i s Věrou.

Dva noví pánové, kteří se na uprázdněná místa dostali, nebyli o nic lepší než ostatní, a nový pan řídící vlastně jen zástupce, hned při první poradě dal na program školní modlitbu. Tentokrát odhlasovali všichni členové sboru, kromě oněch dvou nerozhodných katolíků, aby se modlitba ve škole nekonala, a kříže aby byly ze tříd odstraněny. V Okřínově se šířil „pokrok“. Ubohý „pokrok“, který se jevil urážením a hanobením citů nejsvětějších.

Jednoho rána bylo celé město pobouřeno zprávou, že nějakí zpuštělci v noci rozbili kamenný kříž, který stál u kostela. Pátralo se, kdo se toho zločinu dopustil, a brzy se zjistilo, že to byl hlouček opilců, kteří šli z hospody až po půlnoci, ale nevědělo se — anebo spíše nechtělo se vědět, kdo v tom hloučku byl. Podezření sice bylo na některé osoby, a mezi těmi byl i nový pan řídící, ale jako se často v podobných případech stalo, vyšetřováním se nezjistilo nic.

Ale pro pana Sobolu to mělo přece nemilé následky. Katoličtí rodičové napsali důtklivou stížnost, která byla opatřena několika sty podpisů, a v níž bylo vylíčeno působení pana Soboly, který i ve škole náboženské city dětí i rodičů urážel. Podepsaní žádali, aby pan Sobola řídícím učitelem v Okřínově se nestal.

Kdyby se žádosti nevyhovělo, byli podepsaní odhodláni obrátiti se se stížností k vyšším úřadům.

Žádost byla odevzdána panu okresnímu hejtmanovi. Ten promluvil hned s panem inspektorem, a oba uznali, že by nebylo dobře pana Sobolu ustanoviti, když tak značná část obyvatelstva jest proti němu. A tak se stalo, že se při obsazování místa přihlíželo především ke starší žadateli, a pan Sobola místo nedostal.

Tak se po nedlouhé době stěhoval zase ze školy a „paní“ Věra s ním, ačkoli se domníval, že má už místo jako jisté. I starosta mu domlouval, že provedl hloupost a sám si to pokazil.

Uplynul rok, a Oldřich Hrubek studoval poslední rok bohosloví. V klášteře zůstal, pan provinciál byl s ním velice spokojen. Psal o tom panu faráři, a ten sdělil radostnou tu zprávu hned panímámě.

Ta se přímo chvěla radostí. Už počítala měsíce a týdny, které měly ještě uplynouti do té doby, kdy její syn bude posvěcen na kněze. A někdy se jí zdálo, že to snad ani není možné, aby se to její toužebné přání splnilo.

Ale splnilo se přece. A když jí pan farář pověděl, kterého dne budou bohoslovci svěcení, jela panímáma i s dcerou a se zetěm do Prahy, aby byla svěcení přítomna.

Jaké blaho naplnilo celou její duši, když se vroucně modlila, aby její syn s Boží pomocí se stal knězem řádným a horlivým!

Bylo to radostné a dojemné shledání matky se synem. Oba slzeli pohnutím.

A brzy potom ohlásil pan farář po službách Božích, že novosvěcený řeholní kněz Oldřich Hrubek bude sloužiti příští neděli v klášterním chrámu Páně v Praze první mši svatou.

Jeli tedy Hrubkovi zase do Prahy, ale nejeli sami. I mnozí sousedé a rostenci Oldřichovi chtěli býti přítomni svaté oběti, kterou sloužil po prvé jejich krajan. Také pan farář si opatřil na ten den zástupce, aby mohl jeti do Prahy. Sloužil za něho služby Boží spolu bratr pensista, který bydlel v městě.

Příbuzní přijali z ruky novosvěcence Tělo Páně a po mši svaté i s ostatními přítomnými požehnání.

Panímáma zářila radostí, vidouc své dávné přání splněné. Nic ji nermoutilo, že její velebný pán bude v klášteře a ne na faře, vždyť, kdyby byl v duchovní správě, také by měl své povinnosti, které by mu nedovolovaly, aby ji navštěvoval.

„Náš velebný pán zajisté při mši svaté vzpomíná na zemřelého pantátu a na nás také,“ říkala a to bylo její největší radostí.

A pan páter Hrubek se věnoval celou duší svému vznešenému povolání. Brzy se stal známým a oblíbeným kazatelem.

* * *

Okřínovský pan děkan uspořádal sv. misii. Na jeho žádost byli mu posláni dva kněží misionáři, a jedním z nich byl pan páter Hrubek.

„Hrubek?“ otázal se velebný pán Soudný, který se byl před nedávnem dostal do Okřínova za kaplana. „Nepochází z Velemína?“

„Ano, to jest on,“ přisvědčil pan děkan. „Byl zde před málo lety krátkou dobu učitelem. Pak vstoupil do řádu.“

„I to se na něj těším,“ řekl pan kaplan; „když byl v semináři, měli jsme se vždycky rádi.“

V určený den kněží misionáři přijeli. Byli s radostí uvítáni — Hrubek již jako starý známý.

„Toho jsem se nenadál,“ řekl pan děkan v radostném pohnutí, když jste před lety odtud odcházel, že se zde ještě jednou shledáme — a za takových okolností, po takových změnách. Jak pak se vám vedlo po celou tu dobu?“

„Chvála Pánu Bohu, veledůstojný pane,“ odpověděl mladý misionář s úsměvem; „cítím se úplně spokojeným, ba šťastným; poznávám, že jsem našel své pravé povolání.“

„Přece jen jsi se měl státi knězem,“ řekl kaplan, „jak si přála tvá zbožná matka.“

„Aby Pán Bůh zehnal vaši práci, důstojní pánové,“ přál zbožně pan děkan. „Už jsme na vás toužebně čekali.“

Vy znáte poněkud zdejší poměry, velebný pane Hrubku, ale od té doby, když jste odtud odešel, ještě se mnoho změnilo k horšímu. A nejvíce, s bolestí to musím říci, vinou několika nevěreckých učitelů. Nejhoršího, Soboly, jsme se konečně zbavili. Byl přeložen do vzdálené obce. Ten zde nadělal mnoho pohoršení.“

Páter Hrubek pokyvoval hlavou „A což starý pan řídící,“ tázal se, „ještě žije?“

„Ještě“ přisvědčil pan děkan. „Občas sem přichází a nejdnou si na vás vzpomněl. Však sem bezpochyby přijde.“

A skutečně pan řídící před večerem přišel; bylo viděti, že je posud čilý, příliš za tu dobu nezestarel.

„To jsem se na vás těšil, velebný pane,“ řekl, „když jsem se dověděl, že sem přijedete. To má asi vaše paní matka radost. Mně jí nebylo popřáno.“

A starý pán si setřel slzu z oka, kterou mu vyvolala vzpomínka na zemřelého syna bohoslovce.

„Nu, jaká pomoc pane řídící,“ těšil ho pan děkan. „Nevyzpytatelné jsou cesty Páně. Váš syn zajisté požívá již radosti nebeské a za vás se u Boha přimlouvá.“

Večer jim rychle uplynul v přátelském hovoru.

Příštího dne započala sv. misie. Již prvnímú kázání bylo přítomno mnoho lidí, ale při dalších posluchačů stále přibývalo. Prostorný chrám Páně sotva stačil. A když misionáři vycházeli z kostela, tu mnozí otcové a matky i odrostlé děti se hlásili k páteru Hrubkovi. Pamatovali se na něj, že působil v Okřínově jako učitel. Nebyl tam sice dlouho, ale přece podrželi u vděčné paměti, že vedl děti ke zbožnosti a mravnosti.

V době mimo kázání se zpovíдалo, a několik set osadníků přijalo svaté svátosti. Bůh hojně žehnal práci horlivých misionářů, a když se při posledním kázání loučili, snad jediné oko nezůstalo suché.

Po ukončené misii posledně sloužili misionáři ráno mše svaté, při kterých ještě podávali Tělo Páně, a po poledni měli odjetí.

Asi o desáté hodině přišel do děkanské kanceláře sluha z nemocnice a něco panu děkanovi vyřizoval. Ten pak hned odešel do pokoje, kde dleli misionáři.

„Velebný pane,“ obrátil se k páteru Hrubkovi, „mám vám něco sdělit. Byl zde právě sluha z nemocnice. Jedna osoba, jejíž smrt se každé chvíle očekává, vás prosí, abyste ji navštívil. A snad prý že by ani nemohla umřít, kdybyste její prosbě nevyhověl.“

„Se mnou že chce mluvit?“ tázal se mladý kněz překvapen. „Kdo by to mohl býti, vždyť jsem zde poznal jen málo osob, s kterými jsem se blíže stýkal.“

„Možná, že jste ji také znal,“ odvětil pan děkan. „Je to příbuzná bývalého starosty Hoříka.“

„Ano, tu jsem znal,“ přisvědčil páter Hrubek, a zrovna leknutí se zračilo v jeho obličeji. Což mu ta osoba nedá ani teď ještě pokoj? — „A ta že je v nemocnici?“ tázal se.

„Ano,“ přisvědčil pan děkan. „Nešťastnice!“

„Ale pokud vím, ta osoba odpadla od víry.“

„Nemýlíte se, velebný pane, skutečně odpadla. Na ní se osvědčila pravdivost pořekadla: jaký život, taková smrt. Je to smutná historie,“ počal vyprávěti pan děkan. „Jak se snad pamatujete, přichytila se toho Soboly, když se dal se ženou rozvést. A to bylo její zkázou. Sobola byl hýřil, a ona hýřila s ním. Myslím, že tím podkopala své zdraví. Má souchotiny. Sobola jí sliboval, že se s ní dá občansky oddati, ale slibu nedostál. Brzy počal se ohlížeti zase po jiné. Toužil také po penězích, ale její otec se k ničemu neměl. Konečně, když stále naléhal, poslal mu něco, ale mnoho toho asi nebylo. A při tom psal Tovara Sobolovi, že mu již nic nedá, dokud si jeho dceru nevezme. A teď byl konec. Sobola se rozzlobil a pobloudilou nešťastnici od sebe vyhnal. Ta nevěděla, kam se obrátit. Začala již churavěti a domů se jíti neodvážila. Uchýlila se k Hoříkovům a psala rodičům o peníze. Její rodiče prý zchudli, byly to poslední jejich peníze, které pro ni Hoříkovům poslali. A přestěhovali se někam daleko, o dceru se nestarajíce. Matka prý pak brzy zemřela. Hoříkovi nechali nešťastnici u sebe — za to si ponechali její peníze. Však bylo jisto, že dlouho živa nebude. A když se jí přitížilo, dali ji do nemocnice. To je celá ta historie.“

„Ale proč já mám k ní jíti, co mi chce?“ řekl páter Hrubek, přemáhaje své rozčilení.

„To ovšem nevím,“ odvětil pan děkan. „Ale něco mne napadá. Zmínil jsem se sluhovi, že ta osoba přestoupila k sektě československé, a on mi odpověděl, že k ní přišel československý kněz, a ona že jej odmítla. Snad tedy se chce vrátiti zase do církve a k vám když vás blíže zná, má důvěru a chce se vám s tím svěřiti a poraditi se.“

Páter Hrubek se podíval tázavě na spolubratra misionáře.

„Tedy jen jděte, bratře,“ řekl tento. „Je to přání umírající osoby. a snad jí pomůžete zachrániti její duši.“

Páter Hrubek tedy šel. Byl sklíčen a srdce mu hlasitě tlouklo, když krácel v nemocnici po chodbě k jizbě, kde ležela nešťastná Věra. Za chvíli stanul u jejího lože. Kdyby mu byli neřekli, že je to ona, nebyl by ji poznal. Nebyla si ani podobna; mladá stařena se strhaným obličejem, kost a kůže; tak vypadala nyní Věra.

Vztáhla proti němu vyschlé ruce a zasípala: „Zaplat vám Pán Bůh, velebný pane; nemrzte se, že jsem chtěla s vámi mluvití . . .“

„Co jste mi chtěla říci?“ otázal se.

„Především vás prositi za odpuštění.“

„Nemám ničeho proti vám,“ řekl. „Co se stalo, je dávno odpuštěno a zapomenuto.“

„Nevíte ještě všechno. Psala jsem tenkrát oba dopisy.“

„Prosím vás, abyste již ničeho nevzpomínala. Neznepokojujte se tím. Snad jste mi chtěla říci něco důležitějšího?“

„Ano, chovala jsem se hanebně, velebný pane. Zapomněla jsem docela na Boha. Nyní to takhle se mnou skončilo — je to Boží trest. A teprve nyní, kdy mi snad zbývá několik hodin do smrti, vidím celou tu hrůzu svého života. I od církve jsem odpadla. Nyní připadají mi na mysl slova pana faráře, z té doby, kdy jsem chodila do školy. Věřím, že je věčnost — ale jaká bude ta moje věčnost? To je hrozná myšlenka. Zmocňuje se mne zoufalství.“

„Takové myšlenky zapuďte. Učinila jste první krok k záchraně své duše tím, že jste poznala své chyby. A k další záchraně vám Bůh zajisté přispěje svou mi-

lostí, když se k němu zbožnou myslí obrátíte. Zajisté litujete svých hříchů?"

"Lituji, velebný pane."

"Nuže, snad tedy také nezapomněla jste na slova Páně: Bůh nechce smrt hříšníka, ale chce, aby se polepšil a živ byl. A tak zajisté i chce, abyste i vy znovu duchovně ožila. Chcete se snad vrátit do pravé církve?"

"Ano, to jest mým přáním, velebný pane. Proto jsem vás dala prositi, abyste ke mně přišel."

"Nuže, sdělím to panu děkanovi. a on k vám přijde. Jemu učiníte své vyznání. Připravte se, abyste přijala hodně svaté svátosti. A pak zajisté budou vaše pochybnosti a obavy zaplašeny. Vzávejte za přímluvu nejsvětější Pannu, Rodičku Boží; ona vám přispěje — nebylo slýcháno, že by nevyslyšela někoho, kdo se k ní obrátí o pomoc, jak praví veliký světec."

Páter Hrubek se po těchto slovech zvedl k odchodu. Nemocná jej vzala za ruku a přitiskla ji k horkým rtům.

"Modlete se a Bůh vás posilní," řekl ještě. "Budu se za to modlití; s Pánem Bohem."

Dívala se za ním, když odcházel, až zmizel za dveřmi. Pak sepjala ruce a modlila se.

Za chvíli přinášel pan děkan nemocné Věře poslední útěchu. Těšil ji laskavými slovy a povzbuzoval k důvěře v Boha. Přijala svaté svátosti s opravdovou kajeností. A pak prosila pana děkana, aby ještě chvíli u ní setrval.

Rád vyhověl její žádosti, a když před samým polednem se vrátil, s pohnutím vypravoval, jak ta nešťastnice se připravuje k smrti, že to každého dojíká.

"Takové jsou ty cesty falešného pokroku!" pravil. "Škoda tak mladého života"

"Jen když se aspoň před smrtí poznala!" řekl druhý misionář.

"Ale co jich tam na té cestě zahyne!" doložil pan děkan. "Bohužel!"

Odpoledne misionáři srdečně se rozloučivše, odjeli.

Věra zemřela ještě téhož dne k večeru. Její pohřeb byl docela chudý. a kromě příbuzných nikdo jí na poslední cestě nedoprovázel. A bylo to pro ně dosti trapné.

Dověděli se, že Věra před smrtí se vrátila do církve — a oni do ní nenáleželi!

Poznají se také někdy jako se poznala Věra? Kdož ví. Snad, stane-li se jim něco podobného jako Věře, jak sama řekla kajícně panu děkanovi: „Ruka Páně dotkla se mne!“ —

V tichém klášteře modlí se zbožně kněz řeholník. Modlí se za živé i mrtvé a spolu děkuje Bohu, že jej sílil v boji proti pokušení. aby se také nedal svést na cestu falešného pokroku.



Zprávy o Dědictví Svatojanském.

I. Přehled členů koncem roku 1925.

Zakladatelů jest	8
Spoluzakladatelů	69
Členů první třídy	32
Členů druhé třídy	138
Členů třetí třídy	40.354

Úhrnem zapsáno členů žijících i zemřelých 40.601

Z toho jest: 1. rodů	6.907
2. spolků, škol, knihoven atd.	1.648
3. členů duchovního stavu (kněží, bohoslovců)	4.441

Během roku 1925 přistoupilo k „Dědictví“ 125 nových členů (mezi nimi jest 1 člen II. třídy, 6 rodů, 8 spolků a 15 osob duchovního stavu); od uveřejnění jejich jmen bylo nutno upustiti pro velikou drahotu tisku.

Během roku 1925 došlo ředitelství „Dědictví“ oznámení o úmrtí 14 členů.

II. Pravidla „Dědictví Svatojanského“.

1. Vklad člena třetí třídy obnáší jednou pro vždy 80 Kč (z toho připadá 60 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih, darem dávaných). Člen třetí třídy dostává každého roku jeden výtisk podílu.

2. Za rod, školu, obec, spolek, knihovnu a pod. platí se za členství třetí třídy jednou pro vždy 170 Kč (z toho připadá 150 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných).

3. Člen druhé třídy se vkladem 140 Kč dostává dva výtisky, člen první třídy se vkladem 200 Kč dostává tři výtisky podílu. Rody, školy, obce, spolky, knihovny a pod. platí za členství druhé třídy 320 Kč, za členství první třídy 470 Kč. Doplněním vkladu možno postoupiti do třídy vyšší.

4. Spoluzakladatelem „Dědictví“ se stává, kdo složí jedn u pro vždy nejméně 1000 Kč; dostává ročně čtyři výtisky podílu.

5. Vklady dlužno složit v plném obnosu najednou: splátky se nepovolují.

6. Kdo k „Dědictví“ přistoupiti hodlá, nechť zašle poštovní poukážkou příslušný obnos pod adresou „Ředitelství Dědictví Svatojanského v Praze-IV. (Hradčany)“ a na odstřížku poukázky nechť napíše své jméno, příjmení, stav a bydliště, pak svou osadu farní a diecési, ke kteréž přináleží. Jde-li o členství rodu, buďž udáno jméno jak manžela, tak manželky i s jejím příjmením, které měla za svobodna.

7. Každý člen ať si lístek na odebrání knih dobře uschová a každého roku před vyzvednutím nového podílu od svého duchovního správce podepsati dá. Na tento lístek může si pak člen, žije-li v Čechách, podíl v knihkupectví B. Stýbla v Praze, Václavské nám. č. 30 n., vyzvednouti (lístky mají barvu zelenou). Členové v olomouckém arcibiskupství vybírají knihy svého podílu v knihkupectví R. Prombergera v Olomouci (lístky jsou barvy červené), členové pak z biskupství brněnského nechť se o podíl hlásí v knihkupectví Karla Winikera v Brně (lístky jsou barvy žluté). Ostatní členové z jiných diecézí vybírají své podíly u toho knihkupectví, které mají na lístku udáno. Každý člen povinen jest o podíl svůj každoročně hlásiti se u toho knihkupectví, které na přední straně jeho odběrného lístku jest vyznačeno, a nikoliv u ředitelství, jak omylem se stává.

8. Každý člen bez výjimky, nechť přistoupil kdykoliv, povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupci za vydání podílu 50 h, celkem tedy Kč 2.50, jinak by mu podíl nemohl býti vydán.

9. Kdo by si přál, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, nechť připojí ještě příslušný obnos na poštovné. Členové z Ameriky nechť složí v knihkupectví B. Stýbla v Praze jistou část peněz jako zálohu na další zasilání ročních podílů.

10. Přestěhuje-li se některý člen z Čech na Moravu, nebo odebere-li se z brněnského biskupství do olomouckého, nebo naopak, ať to oznámí ředitelství a připojí svůj odběrný lístek dosavadní, načež mu ředitelství pošle nový lístek na odebrání knih, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydávány byly.

11. Poněvadž členský či podílný lístek může se ztratiti nebo i odcizen býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jiném místě, na př. v modlitební knižce, zaznamenej; když skutečně ztráta se udála, požádej ředitelství o nový lístek s udáním čísla lístku ztraceného nebo aspoň čísla diplomu a zašli zároveň 20 Kč jakožto poplatek za vydání lístku nového. Připomínáme však, že kdyby se potom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádné platnosti již nemá. Podobně, kdo by z jiné příčiny potřeboval lístek nový, na př. je-li dosavadní lístek jeho již vyplněn, ať pošle ředitelství složní lístek a přiloží 20 Kč, načež mu bude zaslán lístek nový.

12. Když by člen umřel, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby úmrtí jeho poznamenali na jeho podílný lístek a tento ředi-

telství „Dědictví“ buď sami zaslali nebo požádali svého pastýře duchovního, aby lístek ředitelství zaslal.

13. Knihy za rod se odebírají tak dlouho, pokud jméno rodu toho se neztratí. Není-li synů, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dítka jejich však, jiné jméno již nesoucí, nemají práva toho; rod vymřel.

14. Každý nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy dle ustanovení ředitele (nikoliv dle vlastní volby přistoupivšího člena!)

15. Kdo si nevyzvedne podílů během dvou let po jeho vydání, pozbývá naň práva; podíl ten propadá. Povolení k dodatečnému vybrání propadlých podílů v žádném případě se nedává.

16. Knihy „Dědictvím“ vydané, pokud jsou na skladě, lze objednat přímo u ředitelství „Dědictví“. Ředitelství vyřizuje objednávky, pokud možno, obratem pošty. Při objednávce knih buďtež příslušný obnos za knihy i poštovné zapraveny vždy předem, a to jak od jednotlivců, tak od knihkupectví. Na úvěr, na účet nebo na dluh „Dědictví“ knih nedává. **Knihy zasílají se jen buď proti hotovému zaplacení předem nebo na dobírku!**

17. Členů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškerí členové očekávají, mezi oktávem svatého Jana Nepomuckého oběť mše svaté za živé i mrtvé členy „Dědictví“ každoročně obětovali. Ostatní členové nekneží buďtež v označeném čase s tímž nábožným úmyslem přítomni mši svaté. U hrobu svatého Jana Nepomuckého v Praze slouží ředitel „Dědictví“ každého roku ve dnech svátku svatého Jana Nepom. blízkých dvě zádušní mše svaté: jednu za všechny v Pánu zesnulé členy a druhou za Antonína Hanikýře, zakladatele „Dědictví“.

III. Činnost „Dědictví Svatojanského“ v roce 1925.

Letošním podílem jsou tři knihy: 1. „Svatý František Serafinský“ od P. Bonaventury J. Wilhelma, 2. „Podvod Fulgenta Ohma“ od Ant. Theina a „Po cestách pokroku“ od Václava Špačka.

Mimo to vyšly nákladem „Dědictví“ během roku 1925 tyto knihy:

Bible české dvojsešit 61.—62., jímž monumentální dílo bylo dokončeno.

Jan Prehalů. Povídka veršem od Jos. Pospíšila. Cena 8 Kč, na velinovém papíře 12 K.

Saul a David. Biblický román od P. Vinc. Zapletala O. P. Cena 12 Kc.

Misálek česko-latinský. Vázaný v plátně. Cena 40 Kč, váz. v kůži 55 Kc.

Z duchovního života. Napsal P. Alois Stork T. J. Cena 5 Kč.

Velikými díky zavázáno jest „Dědictví“ Lidové Akademii, jež provedla úspěšnou akci k rozšíření biblických publikací „Dědictvím“ vydávaných.

IV. Dary pro „Dědictví Svatojanské“.

„Dědictví“ věnovali korun čsl.: Dr. Pavel Jantausch, biskup v Trnavě 60.— Jan Stanislav, Velké Meziříčí 10.— Marie Štěpánková, Svinětice 10.— Jan Novák, Nová Říše 20.— Antonín Březina, farář, Měrovice 9·80. Jos. Janda, kaplan, Jaroměř 5.— Jan Valenta, ředitel bisk. st. semináře, Č. Budějovice 142·70. Rodina Buškova v Brodě 20.— A. Sklenářová a Fr. Navrátilová, Sv. Kopčec 20.— Ferd. Šit, kaplan, N. Rychnov 20.— Žofie Klímová, učitelka, Soběslav 8.— Nejmenovaná z Krchlebska 30.— Štěpán Dvořák, děkan v. v., Tukleky 20.— Ant. Kříž, farář, Višňová, 50 akcií Čsl. akc. tiskárny. — Václav Sál, Slatinany 20.— Stan. Záhorská, učitelka, Plzeň 26.— J. Nejd, Domažlice 15.— Jan Mádle, Ubislavice 6.— Nejmenovaný 235·10. — Ant. Mundlová, Plzeň 20.— Jan Dvořák, farář, Charvatce 20.— Vojt. Žallmann, Slavičín 20.— Odkaz P. Aug. Klevety v Podivíně 32·81. Farní úřad Zeměchy 10.— Marie Muirichová, Mikovice 10.— Michael Bzdilla, Hoča 40.— Jos. Skála, děkan, Kladno 25.— N. N. 500.—

Seznam knih a obrázků vydaných „Dědictvím Svatojanským“.

Prohlédněte bedlivě a objednejte!

Doporučte svým přátelům!

I. Písmo svaté.

A) Veliké vydání.

Bible Česká. I. Písmo sv. Starého zákona. Přeložil a výkladem provázl dr. Jan Hejčl. — Svazek I. Genesis — Judith. Cena 30 Kč (váz. 60 Kč), pro členy Dědictví 27 Kč (váz. 57 Kč). — Sv. II. Ester — Kniha Sirachovcova. 49 Kč (váz. 75 Kč), pro členy Dědictví 44 Kč (váz. 70 Kč). — Sv. III. Isajáš — Čtvrtá kniha Esdrášova. 113 Kč (váz. 145 Kč), pro členy Dědictví 103 Kč (váz. 135 Kč).

Bible Česká. II. Písmo sv. Nového zákona. Přeložil a výkladem opatřil dr. J. L. Sýkora. — Část I. Evangelia a Skutky apoštolské. 38 Kč (váz. 50 Kč), pro čl. Děd. 34 Kč (váz. 46 Kč). — Část II. Listy apoštolské a Zjevení sv. Jana. 32 Kč (váz. 50 Kč), pro členy Děd. 28 Kč (váz. 46 Kč). — Obě části dohromady svázané 90 Kč, pro členy Dědictví 82 Kč.

Celá Bible Česká 262 Kč (váz. 370 Kč), pro členy Dědictví 236 Kč (váz. 344 Kč).

B) Zkrácené otisky z velikého vydání.

Evangelia se stručnějším výkladem. — Svazek I. Evangelium sv. Matouše. 6 Kč, pro čl. Děd. 5·40 Kč. — Svazek II. Evangelium sv. Marka 2 Kč, pro čl. Děd. 1·80 Kč. — Svazek III. Evangelium sv. Lukáše. 3·50 Kč, pro čl. Děd. 3·10 Kč. — Svazek IV. Evangelium sv. Jana. 3 Kč, pro čl. Děd. 2·70 Kč. — Všechny 4 svazky najednou zakoupené 14 Kč, pro členy Dědictví 13 Kč.

C) Kapesní vydání.

Nový zákon. Přeložil dr. J. L. Sýkora. — Část I. Evangelia. 3 Kč, váz. 12 Kč. — Část II. Apoštolář či Skutky a listy apoštolské se Zjevením sv. Jana 5 Kč, váz. 14 Kč. — Obě části najednou zakoupené pouze 7 Kč, váz. 20 Kč.

Žaltář. Přeložil a výkladem opatřil dr. Jan Hejčl. 8 Kč, pro čl. Děd. 7 Kč; váz. v poloplátně 20 Kč, ve vazbě celoplátěné s kož. hřbetem 30 Kč.

D) Otisky z kapesního vydání.

Evangelia : Sv. Matouše, 1 Kč. — Sv. Marka, 80 h. — Sv. Lukáše 80 h. — Sv. Jana, 80 hal.

E) Perikopy.

Perikopy čili Výňatky ze Starého i Nového zákona. Upravili dr. J. L. Sýkora a dr. J. Hejčl. 10·50 Kč, váz. 25 Kč.

F) Nový zákon, staré vydání.

Nový zákon. Staré vydání z r. 1888. Cena 6 Kč.

II. Spisy nábožensko-poučné.

Katolická mravouka. Napsal dr. K. L. Řehák. 4·50 Kč.

Liturgika o posvátných dobách svaté katol. církve. Sestavil Bohumil Fr. Hák. Cena 4·50 Kč.

Duchovní cvičení. Sepsal Srdínko. Cena 2 Kč

Epištoly nedělní a sváteční celého roku. Výklad sepsal Jan Felizna. Cena 6 Kč.

Výklad katechismu. Napsal dr. Ant. Podlaha. Ctih. Tomáše Kemp. čtvero knih o následování Krista. 9 Kč.

Milosrdný Samaritán. Poučná a modlitební kniha pro nemocné a jejich ošetřovatele. Cena 6 Kč.

Jaká má býti vira naše ? Hovory náboženské. Podává Filip Jan Konečný. Cena 1·50 Kč.

Po stopách Boží prozřetelnosti. Napsal B. Jiříček. Cena 1·20 Kč

Křesťansko-katolická domácí kniha na každý den v roce. Napsal J. P. Silbert, přeložil Frant. Klíma. Cena 6 Kč.

Pravdou k životu. Katolické vodítko. Upravil František Synek. Dva díly. Cena 3 Kč.

Tomáše Kempenského Čtvero knih o následování Krista. S obrazy od Führicha. Přeložil a modlitby připojil dr. Jan Nep. Sedlák. 14 Kč, pro čl. Děd. 12 Kč; váz. v celoplát. vazbě 28 Kč, velín. vydání vázané se zlatou ořizkou 38 Kč.

Soustavná věrouka pro lid. Napsal P. Frant. Žák T. J. Díl I. 9 Kč. — Dílu II. část I. 7·50 Kč. — Část II. 10 Kč. — Díl III. 40 Kč, pro členy Dědictví 38 Kč.

Dědův odkaz. Kniha pro dospívající jinochy. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč.

Navedení k životu zbožnému (Bohumila) od svatého Františka Saleského, přeložil K. Vrátný. Cena 6 Kč, váz. 20 Kč.

Květnice. Kniha pro dívky. Napsal K. Balík. Cena 5 Kč, váz. 16 Kč.

Matka. Kniha pro matky. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč, váz. 10 Kč,

Otec. Kniha pro otce. Napsal K. Balík. Cena 4 Kč, váz. 10 Kč.

Pane, nauč nás modliti se ! Několik slov o modlitbě Páně. Sepsal Ant. Melka. Cena 6 Kč, pro členy Dědictví 5 Kč; váz. 12 Kč.

Nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Cena 15 Kč.

Druhá nedělní a sváteční čítanka. Napsal K. Balík. Cena 15 Kč.

Z duchovního života. Napsal P. Alois Štokr T. J. Cena 5 Kč.

III. Modlicí knížky.

Misálek česko-latinský. Vázaný v plátně 40 Kč, vázaný v kůži 55 Kč.
Útěcha duše. Modlitby, které upravil dr. J. Nep. Sedlák. Cena 3 Kč,
 pro členy Dědictví 2·50 Kč.

Hodinky Marianské. Přeložil dr. Jan Hejčl. Cena 1 Kč.

IV. Knihy pro děti.

Cestou za štěstím. Napsal K. Balík. Cena 3 Kč, vázaná 10 Kč
Prvosenky. Čítanka pro školy obecné. Díl I. váz. 10 Kč.

V. Životopisy svatých.

Cirkev vítězná. Životy svatých a světic Božích. Napsal Frant. Ekert 4 díly. Cena 30 Kč, pro nové údy Dědictví 24 Kč

Čtrnácte ctihodných mučedníků Pražských z řádu sv. Františka.
 Napsal P. Klemens Minařík. Cena 3 Kč.

Svatá Lúdmila. Napsal dr. František Stejskal. Cena 7·50 Kč, pro členy Dědictví 6 Kč.

Svatý Jan Nepomucký. Napsal dr. Frant. Stejskal. — Díl I. Životopis 12 Kč, — Díl II. Úcta, kanonisace a obrana. Cena 14 Kč.

Svatý Václav. Jeho život a úcta. Napsal dr. Fr. Stejskal. Cena 25 Kč pro členy Dědictví 20 Kč.

Svatý František Serafinský. Od P. Bonaventury J. Wilhelma. I. 7 kč.

VI. Spisy dějepisné.

Troji Řím. Od Msgra Gauma, přelož. A. Koutný. Díl I. 4·50 Kč, — Díl II. 6·50 Kč

Posvátná místa král. hl. města Prahy. Sestavil Frant. Ekert. 2 svazky 20 Kč.

Posvátná místa král. Českého. Sepsal dr. Antonín Podlaha. Díl I. Vikariáty: Ceskobrodský, Černokostelecký, Mnichovický a Prosecký. 6 Kč. — Díl II. Vikariáty: Berounský, Bystřický a Plzeňský. 6 Kč. — Díl III. Vikariáty: Kralovický, Vlašimský a Zbraslavský. 6 Kč. — Díl IV. Vikariáty: Kolínský a Rokycanský. 4·50 Kč. Díl V. Vikariát Libocký. 3 Kč. — Díl VI. Vikariáty: Sedlčanský a Votický. 5·20 Kč. — Díl VII. Vikariát Slánský. 6·70 Kč.

Jubilejní kniha k oslavě tisícileté památky úmrtí sv. Methoděje, jakož i k oslavě 50letého trvání Dědictví sv. Jana Nep.
 Cena 1·50 Kč.

Památky Staroboleslavské. Sepsal Jan Křt. Votka. Cena 2·40 Kč.

Svatý Hostýn ve svém původu a svých osudech. Vypravuje Frant. Vídenský S. J. Cena 4·50 Kč.

Lid český s hlediska prstonárodně náboženského. Napsal Karel Procházka. Cena 4·50 Kč.

Paměti Františka J. Vaváka, souseda a rychtáře Milčického, z let 1770—1816. Knihy I. část I. 4·50 Kč, — část II. 4·50 Kč. — Knihy II. část I. 3 Kč, — část II. 3·70 Kč. — Knihy III. část I. 3·70 Kč, — část II. 3·70 Kč, — část III. 3·70 Kč, — část IV. 10 Kč, pro členy Dědictví 8 Kč.

VIII

Život Ant. Hanikýře od V. A. Pohana. Cena 3 Kč.
Dějiny diecése Pražské. Národní dům český v Římě. Sepsal dr.
Kl. Borový. Cena 10 Kč.

VII. O misích.

Cesty misionářské Mongolskem, Tibetem a říši Čínskou. Napsali
Huc a Gabet. Cena 8 Kč.

VIII. Zpěv chrámový.

Kancionál. Dva díly. Cena 3 Kč, poštou 6·50 Kč.
Hlas varhan k písním v kancionálu obsaženým. Cena 3 Kč, po-
štou 10 Kč.

IX. Povídky.

Mžíkové obrázky. Napsal Jindřich Š. Baar. — Řada I. 1·50 Kč. —
Řada II. 1·50 Kč. — Řada III. 3 Kč.
Na cestě k lepšimu. Napsal Alois Dostál. Cena 1·50 Kč.
Z měst a městeček. Napsal Alois Dostál. Cena 3 Kč.
Od Krkonoš. Krátké povídky z pohorského kraje. Napsal J. Ježek.
Cena 3 Kč.
Irena. — Pro Boha a pravdu. Povídka. Z polštiny přeložili Václav
T. Kamejský a Josef T. Kajetán. Cena 10 Kč.
Z nedávných dob. Různé obrázky a povídky. Napsal Julius Košnář.
Cena 1·50 Kč.
Otcové a děti. Povídka V. Pakosty. Cena 1·50 Kč.
Selská pýcha. Obraz ze života lidu. Napsala Vlasta Pittnerová. 3 Kč.
Povídky. Napsal Jan Nep. Ráž. Cena 1 Kč.
Rozvětvená rodina. Povídka. Napsal Al. Dostál. Cena 3 Kč.
Fabiola neboli církev v katakombách. Napsal N. P. S. Wiseman,
přeložil dr. K. Vrátný. Cena 7 Kč.
V různých barvách. Napsal Jindřich Š. Baar. Cena 3·70 Kč.
Rodina Kulichova. Napsala Vlasta Pittnerová. Cena 7 Kč.
Cestou necestou. Sepsal Julius Košnář. Cena 5 Kč.
Vlna zkoušky. Napsal Alois Dostál. Cena 2 Kč.
Biblické povídky. Napsal Prokop Holý. Cena 7 Kč.
Jan Prchalů. Napsal Josef Pospíšil. 8 Kč, na velínovém papíru 12 Kč.
David a Saul. Napsal P. Vinc. Zapletal O. P. Cena 12 Kč.
Podvod Fulgenta Ohma. Napsal Ant. Thein. Cena 3 Kč.
Po cestách pokroku. Napsal Václav Špaček. Cena 4 Kč.

X. Umělecké obrazy barvotiskem provedené.

Klanění se sv. tři králů. Maloval Fr. Urban. Cena 2 Kč.
Odpočinek sv. rodiny na útěku do Egypta. Maloval Fr. Urban. 2 Kč

XI. Umělecky v barvách provedené obrázky (k vložení do modlitebních knížek).

Sv. Václav (S. Rudl). — **Sv. Václav (Fr. Urban).** — **Sv. Lidmila**
(Fr. Urban). — **Svatá Lidmila učí sv. Václava dobročinnosti**
(Josef Hellich). — **Svatý Vojtěch (Fr. Urban).** — **Sv. Prokop**

(Fr. Urban). — Sv. Jan Nepom. (Fr. Urban) — Ctih. Milada (Fr. Urban). — Blah. Anežka Česká (Fr. Urban). — Panna Maria s Ježíškem (Fr. Nadorp). — Cena jednoho obrázku 30 hal., 100 kusů za 30 Kč.

Objednati lze tyto knihy a obrázky u ,

**Ředitelství „Dědictví sv. Jana Nepom.“ v Praze-IV.
(Hradčany), Vikářská ulice č. 35.**

Ceny v dřívějších seznamech uvedené pozbývají platnosti.

Při objednávce knih nebo obrázků nutno příslušný obnos jakož i poštovné (do 5 kg 6 Kč, do 10 kg 12 Kč) zaslati **předem**.

Knihy zasílají se jen buď proti hotovému zaplacení předem nebo na dobírku. Na úvěr, na účet nebo na dluh „Dědictví“ knih dávatí nemůže!

Výtah z pravidel „Dědictví Svatojanského“.

„Dědictví svatého Jana Nepomuckého“ v Praze, založené roku 1835, jest ústav k vydávání dobrých knih českých pro lid.

Udem „Dědictví“ se stává, kdo složí jednou pro vždy 80 Kč (z toho připadá 60 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zasluku starších knih darem dávaných). Rod, škola, obec, spolek nebo knihovna stávají se údy, složí-li jednou pro vždy 170 Kč (z toho připadá 150 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zasluku starších knih darem dávaných). Vklad dlužno složit v plném obnosu najednou; splátky se nepovolují.

Každý člen povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupectví za vydání podílu 50 h, celkem tedy 2 Kč 50 h; jinak by mu podíl nemohl býti vydán. Kdo by žádal, aby mu knihkupec podíl poštou zaslal, připojí ovšem ještě příslušný obnos na poštovné.

Každý člen povinen jest o podíl svůj každoročně se hlásiti u toho knihkupectví, které na přední straně jeho odběrného lístku jest vyznačeno, a nikoli u Ředitelství jak omylem se stává.

Kdo si nevyzvedne podíl během dvou let po jeho vyjití, pozbývá naň právo; podíl ten propadá. Povolení k dodatečnému vybrání propadlých podílů v žádném případě se nedává.

Za vydání nového členského lístku za lístek již vypořebovaný nebo ztracený nutno předem zaslati poplatek 20 Kč.

Příhlášky nových údů přijímá Ředitelství „Svatojanského Dědictví“ v Praze-IV. (Hradčany), Vikářská ulice (u kostela sv. Víta) č. 35. Nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy, dle ustanovení ředitele „Dědictví“.

**Přistupujte hojně k našemu „Dědictví“
a jiné k tomu povzbuzujte!**

Ředitelem „Dědictví Svatojanského“ jest Dr. Antonín Podlaha, světitel biskup Pražský, v Praze-IV., Vikářská ulice, u kostela sv. Víta.

Podporujte **Dědictví Svatojanské!**

**Knihy „Dědictvím“ vydané tvoří
vzornou knihovnu katolickou!**

**Přistupujte za členy
(vklad 80 Kč jednou pro vždy!)**

Kupujte a rozšiřujte knihy „Dědictvím“ vydané!

*Šířte různá vydání Písma svatého,
která vyšla péčí „Dědictví“.*

(Dosud vyšly 4 svazky velikého vydání, otisky jednotlivých Evangelii, kapesní vydání Nového zákona, Žaltář.)

Prohlédněte bedlivě ceník na konci této knihy.

Příhlášky a objednávky přijímá

**Ředitelství
DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO**

v Praze-IV., Vikářská ulice čis. 35.